

Samfundsdiskurser der præger Lærere og undervisere på Hotel- og Restaurantskolen

En undersøgelse omhandlende underviseres narrative fortællinger
omkring de eksisterende diskurser

Uddannelse: 10. semester i Læring og forandringsprocesser

Udarbejdet af: Malene Ljungstrøm (20221074)

Vejleder: Rikke Juel Madsen

Antal anslag på specialet: 125.846

Normalsider for specialet og formidlingsartiklen (eksklusivt abstract, resumé): 56

Indholdsfortegnelse

Abstract.....	3
Resumé.....	5
Speciale opgave	7
Emne.....	7
Problemfelt.....	7
Skolen historiske blik på den interne kultur	7
Baggrund og motivationen for at undersøge Hotel- og Restaurantskolen	10
Opsamling	11
Problemformulering.....	11
Arbejdsspørgsmål:.....	11
Forskning på området (State of the Art).....	12
EUD(VET)-systemer	12
Diplomuddannelse I erhvervspædagogik I Danmark	14
Mental helbred	15
Metodologiske overvejelser	17
Metode afsnit	17
Etiske overvejelser.....	24
Poststrukturalistiske videnskabstradition	25
Opsamling	26
Teori	27
Diskursiv.....	27
Narrativ.....	29
Analysestrategi.....	30
Delanalyse 1: Eksisterende diskurser af de forskellige hold.....	31
Delanalyse 2: Fravær og frafald	42
Diskussion	54
Konklusion.....	57
Formidlingsartikel.....	59
Litteratur	63

Abstract

Title: Social discourses that characterize teachers and lecturers at the Hotel and Restaurant School
"An investigation concerning lecturers' narratives about the existing discourses."

Background: The Hotel and Restaurant School had experienced a major student dropout of around 40 per cent in the period 2014-2019 and is therefore restructuring their entire strategy with a greater focus on sustainability. Here it is both the sustainability in relation to the food, but it also deals with the sustainability of the students' education and well-being, which is why the school decided back in 2022 to carry out a coordinated effort for students with special challenges (Hotel and Restaurant School, 2022). The school's efforts came a few years after politicians, in 2015, had decided a new reform that vocational education should be improved and made more attractive (Børne- og Undervisningsministeriet, 2022). Danish statistics (2023) had calculated the student dropout in general for the Danish vocational schools, that back in 2012 94,000 students started vocational education, while in 2022 it had reached all the way down to around 64,000, which corresponds to a drop of 13 percent within ten years (Denmark's statistics, 2023). Although the number of students had fallen by 13 percent nationally, HRS could celebrate that in their January intake 2023 they experienced an increase with 343 new students on foundation course 2, corresponding to a percentage increase of 30 percent more than the previous year (HRS student progress, 2023).

Purpose: The purpose of the thesis is to investigate the social discourses that influence teachers and lecturers at the Hotel and Restaurant School.

Method: The dissertation's method is based on both the qualitative and the inductive, which means that the approach to the field has been investigated exploratively, where theories and concepts came along during the empirical collection. This has been ongoing participant observations that make it possible to both be actively involved in the field, and that at the same time it is necessary to be able to distance yourself from it. Furthermore, in the empirical collection there is the preparation of an interview guide, with a view to holding three interviews with teachers, in which open-ended questions are asked, giving the informants the opportunity to share their experiences and experiences, which is essential for the understanding of their perspectives.

Results: Results in the thesis shed light on several things. It illustrates how politically dictated reforms seek to promote sustainable development, but at the same time create an internal

classification among students that can negatively affect their self-perception and motivation. At the same time, it is highlighted how teachers and management discursively construct the relationships with the students, which results in a harmful differentiation between the teams. It also illuminates how the power structures around absence and dropout are not only a matter of political responsibility, but also of the school's and teachers' obligation to create an inclusive learning environment. The discussion shows that to meet the student's needs optimally, both support structures and critical perspectives that enable a balance between help and independent learning should be considered.

Conclusion: To tackle the challenges of absenteeism and dropout, it is therefore crucial to understand the complex dynamics at play and to develop strategies that promote motivation and engagement among all students. This will ultimately contribute to strengthening the position of vocational education in society.

Resumé

Titel: Samfundsdiskurser der præger lærere og undervisere på Hotel- og Restaurantskolen "En undersøgelse omhandlende underviseres narrative fortællinger omkring de eksisterende diskurser."

Baggrund: Hotel- og Restaurantskolen havde oplevet et større elevfrafald på omkring 40 procent i perioden 2014-2019, og omlægger derfor hele deres strategi med mere fokus på bæredygtighed. Her er det både det bæredygtige i forhold til maden, men ligeledes omhandler det bæredygtigheden om elevernes uddannelse og trivsel, hvorfor skolen tilbage i 2022 besluttede at udføre en koordineret indsats for elever med særlige udfordringer (Hotel- og Restaurantskolen, 2022). Skolens indsats kom nogle år efter at politikerne i 2015 havde besluttet med en ny reform, at erhvervsuddannelserne skulle forbedres og være mere attraktive (Børne- og Undervisningsministeriet, 2022). Dansk statistik (2023) havde regnet elevfrafaldet generelt for de danske erhvervsskoler, at der tilbage i 2012 påbegyndte 94.000 elever på erhvervsuddannelserne, mens det i 2022 havde nået helt ned på omkring 64.000, det svarer til et fald på 13 procent indenfor ti år (Danmarks statistik, 2023). Selvom elevtallet var faldet 13 procent på landsplan, kunne HRS fejre at de i deres januar optag 2023 oplevede en stigning med 343 nye elever på grundforløb 2, svarende til en procentstigning på 30 procent mere end året før (HRS- elevfremgang, 2023).

Formål: Formålet med specialet er at undersøge de samfundsdiskurser der påvirker lærere og undervisere i på Hotel- og Restaurantskolen.

Metode: Specialets metode er med udgangspunkt i både det kvalitative og induktive, hvilket betyder at der med tilgangen til felten har været undersøgt eksplorativt, hvor teorier og begreber kom undervejs i empiriindsamlingen. Denne har været bestående deltagerobservationer der muliggør det at man både kan være aktivt involveret i felten, og at det samtidig er nødvendigt at kunne distancering fra den. Ydermere er der i empiriindsamlingen udarbejdet en interviewguide, med henblik på afholdelsen af tre interviews med Undervisere, hvori der stilles åbne spørgsmål, giver informanterne mulighed for at dele deres erfaringer og oplevelser, hvilket er essentielt for forståelsen af deres perspektiver.

Resultater: Resultater i specialet belyser flere ting. Det belyser hvordan politisk dikterede reformer søger at fremme en bæredygtig udvikling, men samtidig skaber en intern klassifikation blandt eleverne, der kan påvirke deres selvopfattelse og motivation negativt. Der belyses samtidig hvordan

lærere og ledelse, diskursivt konstruerer relationerne til eleverne, hvilket resulterer i en skadelig differentiering mellem holdene. Ligeledes belyses hvordan magtstrukturene omkring fravær og frafald ikke kun er et spørgsmål om politisk ansvar, men også om skolens og undervisernes forpligtelse til at skabe et inkluderende læringsmiljø. Diskussionen viser, at for at imødekomme elevens behov optimalt, bør der tages højde for både støttestrukturer og kritiske perspektiver, der muliggør en balance mellem hjælp og selvstændig læring.

Konklusion: For at tackle udfordringerne med fravær og frafald er det derfor afgørende at forstå de komplekse dynamikker, der er på spil, og at udvikle strategier, der fremmer motivation og engagement blandt alle elever. Dette vil i sidste ende bidrage til at styrke erhvervsuddannelsernes position i samfundet.

Speciale opgave

Emne

Hotel- og Restaurantskolens (HRS) interne kultur, og sociale fællesskaber, hvilket blik havde skolens ansatte på eleverne før i tiden, kontra hvordan den er i dag, og om der bør forbedres på dette.

Problemfelt

Skolen historiske blik på den interne kultur

I slutningen af 1800-tallet og helt op til 1920'erne, hvor det industrielle og flere virksomheder havde sprunget ud i fuldt flor i de danske byer, og hvor flere restauranter og hoteller ligeledes fulgte med i den blomstrende bevægelse, steg efterspørgslen på kvalificerede kokke og tjenere, eftersom niveauet på dette område haltede. Derfor oprettede man i 1922 Restaurantindustriens Lærlingskole, hvor ti tjenere og fem kokke blev indskrevet, og samme år, indgik skolen i den danske lærlingelov, og i 1980 ændredes skolens navn til Hotel- og Restaurantskolen (HRS). Skolen vokser hurtigt, og i dag går der omkring 6.000 elever på skolen. I mellem 2014-2019 oplever HRS et stort elevfrafald på hele 40 procent, og omlægger derfor hele deres strategi med mere fokus på bæredygtighed (Hotel- og Restaurantskolen, 2022). Men det er ikke kun selve det bæredygtige i forhold til maden der er i fokus, elevernes uddannelse og trivsel er i lige så høj grad vigtigt, og i 2022 blev det besluttet at HRS, skulle udføre en koordineret indsats for elever med særlige udfordringer. Med skolens nytænkning, navigerede de i en mere elevcentrerede retning. For eksempel blev disse tiltag eksekveret:

"Der fortsættes og indgås nye samarbejder med kommunerne om socialrådgivning, psykologisk bistand og misbrugsbistand. Der laves en plan for samarbejde med KK og andre. Øget fokus på lektiecafeer, SPS og support til elever med læsebesvær eller diagnoser. SPS-indsatsen specialiseres og bliver en del af studievejledningen. Der arbejdes med fastholdelse af den enkelte elev ved inddragelse af ressourcepersoner og ændring af procedure ift. advarselssamtaler. Vi etablerer et fast system for, hvordan vi kontakter den enkelte elev, når deres fravær nærmer sig et kritisk punkt. Eleverne kan tilknyttes en rådgiver, der følger dem fra start til svendebrev." (HRS-Handlingsplan, 2022 s. 14).

Denne nytænkning havde HRS muligvis ikke selv fundet på, eftersom et bredt politisk flertal mellem syv partier, indgik tilbage i februar 2014 en reform om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser, og blev sat i kraft i skolestart august 2015. Dette betød at der fremover årligt skulle Børne- og Undervisningsministeriet udarbejde en Statusredegørelsen for implementering af erhverv uddannelsesreformen. I denne aftale blev der fastsat fire klare mål for at følge udviklingen af erhvervsuddannelserne (Børne- og Undervisningsministeriet, 2022).

'Nationale mål for erhvervsuddannelserne:

1. Flere elever skal vælge erhvervsuddannelse direkte efter 9. eller 10. klasse.
2. Flere skal fuldføre en erhvervsuddannelse.
3. Erhvervsuddannelserne skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan.
4. Tilliden til og trivslen på erhvervskolenerne skal styrkes.'

(Børne- og Undervisningsministeriet, 2022, s. 6).

Selvom der var udarbejdet nationale mål for at styrke elevtallet for erhvervsuddannelser, faldt elevtallet ifølge Danmarks statistik for erhvervsuddannelser på hele 13 procent på landsplan mellem 2021-2022. Samtidig påpeges det, at tilbage i 2012 påbegyndte 94.000 elever på erhvervsuddannelserne, mens det i 2022 havde nået helt ned på omkring 64.000, det svarer til et fald på 33 procent indenfor ti år (Danmarks statistik, 2023). Selvom elevtallet var faldet 13 procent på landsplan, kunne HRS fejre at de i deres januar elevoptag 2023 oplevede en stigning med 343 nye elever på grundforløb 2, svarende til en procentstigning på 30 procent mere end året før (HRS-elevfremgang, 2023).

Det stigende elevtal, kan måske hænge sammen med HRS nytænkning, hvor de navigere i en mere elevcentrerede retning (HRS-Handlingsplan, 2022 s. 14). Med denne retning ville rapporten omhandlende børn og unges søvn, hvor Sundhedsstyrelsens retningslinjer omkring børns og unges søvn som her skal ligge mellem 8- 10 timers søvn hver nat (Pommerencke, Carlsson og Madsen, 2023). Dette findes relevant, eftersom mange eleverne på Hotel og Restaurantskolen er mellem 16 år og 26 år, samt at skolen har haft udfordringer i forhold til fravær og frafald, som de mener kan hænge sammen med for lidt søvn. Samme rapport ekspliciterer at der mellem 15-25-årige er 40 procent af de unge kvinder og 34 procent af de unge mænd, har rapporteret at de ikke føler, at de får nok søvn og ikke føler sig udhvilede. Flere af disse kan ligeledes opleve insomnia, der af

”International Classification and Sleep Disorder”, betegnes som indsovningsbesvær og problemer med at vedligeholde søvnen hele natten. Dette kan resultere at de unge føler træthed, utilpashed, samt at de kan opleve nedsat opmærksomhed, koncentrationsbesvær, og nedsat hukommelse. De kan opleve nedsat funktion både socialt, arbejdsmæssigt og skolemæssigt, samt nedsat motivation, energi og initiativ (Ibid.).

Hvis man ser nærmere på den Statusredegørelse fra undervisningsministeriet tilbage fra 2015-2016, vises andelen af de dygtigste elever, ved fire indikatorer:

Resultatmål for mål 3.1

Andelen af de dygtigste elever – målt ved andel af elever med den samlede mængde fag, der afsluttes på højere niveau end det obligatoriske minimumsniveau fastsat af de faglige udvalg – skal øges år for år.

Dette resultatmål måles med fire indikatorer:

1. Andel elever med tilgang i et givent år, der har eller har haft fag på højere niveau end det obligatoriske fastsat af de faglige udvalg i forhold til alle elever med tilgang i det givne år
2. Andel fuldførte elever i et givent kalenderår med minimum ét fag på ekspertniveau i forhold til alle fuldførte elever i året
3. Andel eux-elever med førstegangstilgang til grundforløbets 1. del, 2. del eller hovedforløb i et givent kalenderår i forhold til alle elever med førstegangstilgang til grundforløbets 1. del, 2. del eller hovedforløb i det givne år
4. Andel elever, der følger talentspor med tilgang til hovedforløbet i et givent år i forhold til alle elever med tilgang i det givne år

Indikatorer 1, 3 og 4 er midlertidige indikatorer, som tager udgangspunkt i tilgangstal, det er antallet af påbegyndte forløb efter, at den nye reform er trådt i kraft. De midlertidige indikatorer anvendes, indtil de første efter-reform elever har gennemført deres uddannelse, så der kan måles på disse årgange.

Undervisningsministeriet, 2017, s.12).

Ser man nærmere på den fjerde indikator, omhandlende andelen af elever der følger talentsporet, så indikere Statusredegørelsen, at erhvervsskolerne har stået overfor en række udfordringer i opstarten af implementeringsprocessen, ved det første skoleår 2015/2016 med reformen. Det skolerne selv fremhævede var at de oplevede udfordringer i forhold til de mange elevtyper som reformen fordrede, herunder både EUV, talenthold og EUX. Skolerne fandt det udfordrende både med hensyn til det pædagogiske men ligeledes det logistiske i, at etablere et sammenhængende forløb (Undervisningsministeriet, 2017). Ved ændring af Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser, er talentsporet formelt set blevet implementeret, der havde den betydning at der skulle tilrettelægges talentspor på uddannelserne, og hvor ikke mindre end 25 procent af skoleundervisningen i hovedforløbet skulle foregå på et højere niveau end de obligatoriske niveauer. Ud af 103 erhvervsuddannelser, tilrettelagde kun 43 af skolerne et talentspor. Men grundet udfordringerne med det pædagogiske og det logistiske arbejde med de mange elevtyper og

niveauer, iværksatte ministeriet tilbage i 2015 nogle initiativer der skulle understøtte skolernes arbejde med reformens mål om differentiering, fag på højere niveau og talentspor. Blandt andet skulle skolerne igennem fire SIP-kurser, der står for Skoleudvikling i Praxis, hvoraf det tredje kursus omhandlede særskilt fokus på udvikling af modeller og metoder til differentiering. I 2016 blev der ligeledes benyttet læringskonsulenter til netop at vejlede i dette ved temaforløb. I 2016 blev der ligeledes afsat 130 millioner kroner til digitalisering, talentarbejde og højere niveauer, hvor af 30 millioner kroner gik til læringskonsulentindsatsen på erhvervsuddannelserne (Ibid.). I analysen vil fremgå hvilke erfaringer undervisere på HRS har haft med talenthold, og om dette har været frugtbart eller skabt en u hensigtsmæssig differentiering.

Baggrund og motivationen for at undersøge Hotel- og Restaurantskolen

Jeg finder Hotel- og Restaurantskolen (HRS) som et spændende felt at undersøge, eftersom der ligger talrige af samfundsperspektiver. Hertil kan nævnes at grundet skolen uddanner fremtidige kokke og tjenere, spiller skolen en betydningsfuld rolle i selve gastronomibranchen. Hele Branchen afhænger af skolens omdømme og kvaliteten af de uddannelser der tilbydes.

En anden afgørende samfundsfaglig dimension på HRS, er elevernes trivsel, her kunne det have været oplagt at undersøge hvordan eleverne oplever skolen, dens undervisningen og hvordan det sociale miljø påvirker deres trivsel og motivation. Eftersom dette kan påvirke deres uddannelsesforløb og fremtidige karrieremuligheder.

Men i stedet finder jeg et endnu mere centralt perspektiv, er undersøgelsen af lærerperspektivet. Lærerne kan have en stor indvirkning på elevernes læring og udvikling, og derfor er det relevant at undersøge lærernes undervisningsmetoder, og de arbejdsforhold de står overfor. Ydermere finder jeg det interessant at undersøge hvordan HRS lærere oplever deres arbejde, samt hvilke udfordringer de bliver stillet, og hertil hvilke muligheder der er til rådighed for deres faglige og personlige udvikling. HRS er en vigtig aktør inden for uddannelses- og erhvervsområdet, og skolen resultater kan have en indflydelse på udviklingen af gastronomiens, restauranters og hotelbranchen. Derfor er HRS et felt der er spændende at undersøge og forske i, eftersom den omfatter samfundsfaglige problemstillinger hvor det relateres til HRS omdømme, elevernes trivsel og lærernes perspektiver. Ved at dykke dybere ned i undersøgelserne af HRS, vil der kunne opstå en

forståelse og et indblik i de perspektiver der bidrager med udviklingen til at forbedre uddannelsesmiljøet og fremme branchens udvikling.

Opsamling

Hotel- og Restaurantskolen (HRS) har oplevet et stort fald i elevtallet mellem 2014-2019, hvilket førte til en omlægning af deres strategi med fokus på bæredygtighed og en koordineret indsats for elever med særlige udfordringer. Dette skyldes delvist en politisk aftale om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser. Trods et fald på 13% i elevtallet på landsplan, oplevede HRS en stigning på 30% i deres januar-optag i 2023. Undersøgelsen af HRS er motiveret af dens betydning for gastronomibranchen og elevernes trivsel. Der er også interesse i at undersøge lærernes undervisningsmetoder og arbejdsforhold samt skolens indflydelse på branchens udvikling. Forskning i HRS kan bidrage til forbedring af uddannelsesmiljøet og branchens udvikling.

Problemformulering

Hvordan påvirker diskurser i erhvervsuddannelserne lærere og undervisere på Hotel- og Restaurantskolen?

Arbejdsspørgsmål:

- Hvilke diskurser eksisterer i forhold til synet af de forskellige hold?
- Hvordan italesætter underviserne grunden til det stadig store fravær/fracfald?
- Hvordan samler skolen sine elever op, og hvordan italesætter underviserne deres måde at hjælpe/ikke hjælpe eleverne på?

Forskning på området (State of the Art)

Som genstand for forskningsbaserede undersøgelser er det ikke udpræget forsket omkring hvordan diskurser præger Hotel- og Restaurantskolens undervisere og lærere her i Danmark. Den forskning der findes på området, beskæftiges hovedsageligt omkring de unge, samt omkring erhvervsuddannelser generelt. Flere af de foreliggende undersøgelser indenfor det der minder om diskursive forskningsområde, eller mere præcist forskning omhandlende EUD-systemer. Dertil forlægges en forskningsbaseret undersøgelse om EUD-studerendes mentale sundhed.

EUD(VET)-systemer

Med forskningsspørgsmålet der går på 'hvordan påvirker diskurser i erhvervsuddannelserne lærere og undervisere på Hotel- og Restaurantskolen', er det interessant at starte internationalt. Eftersom Danmark påvirkes af blandt andet repræsentanterne for forskningsområdet omkring EUD- systemer (Internationalt kaldet VET), hvor OECD (2022) Center for Skills', der samarbejder med Erhvervsuddannelserne (EUD), støtter opbygningen af attraktive, inkluderende og lydhøre EUD-systemer. En vigtig del af dette samarbejde er at understøtte lærere og undervisere på EUD i deres egen læring og undervisning. OECD Center for Skills har gennemført et casestudie om adgangskrav og uddannelsesstart inden for OECD-landene.

Formålet med dette studie er at udfylde videns huller ved at undersøge politikker og praksis i fem lande, der regulerer adgangen til erhvervsuddannelseslærer- og uddannelsesområdet. Disse lande er Canada, Danmark, Tyskland, Holland og Norge, og de har alle veletablerede EUD-systemer med forskellige strategier, der balancerer behovet for omfattende forberedelse af lærere og undervisere og fleksibilitet. I de fem lande skal man som lærer og underviser på EUD, have en unik kombination af pædagogiske og branchespecifikke færdigheder og viden, således de kan udføre effektive undervisninger for eleverne i erhvervsteori og praksis (OECD, 2022). OECD fremhæver også betydningen af at kombinere lærernes undervisning på EUD-institutionerne med arbejdsbaseret læring (WBL), hvor eleven får en læseplan og træning på arbejdspladsen. Både undervisningen på EUD og arbejdspladsen spiller en vigtig rolle i udviklingen af kompetencer hos EUD-studerende og fastholdelsen af dygtige og kvalificerede lærere. Arbejdspladsen fungerer som en "in-company" træner, der deler sin viden og færdigheder med eleven og hjælper eleven med at navigere og udvikle færdigheder på arbejdspladsen for at øge deres beskæftigelsesegnethed. Der tilbydes også kurser i

pædagogik for EUD-lærere og undervisere som en del af VET-systemet (OECD, 2022). Tabellen herunder viser de væsentlige og valgfrie færdigheder og viden som EUD lærer og undervisere bør tilegne sig.

Table 1.2. Corporate trainers need pedagogical and industry-specific skills and knowledge			
Essential and optional skills and knowledge			
Skills		Knowledge	
Essential	Optional	Essential	Optional
adapt teaching to target group adapt training to labour market apply intercultural teaching strategies apply teaching strategies coach employees demonstrate when teaching give constructive feedback monitor developments in field of expertise prepare lesson content provide lesson materials teach corporate skills	advise on efficiency improvements deliver online training develop a coaching style keep personal administration observe student's progress promote education course teach digital literacy teach public speaking principles work with virtual learning environments	adult education assessment processes curriculum objectives training subject expertise	communication conflict management customer service financial management human resource management leadership principles marketing management organisational policies project management teamwork principles
Source: European Commission (2022 ^[5]), ESCO database - Occupations: Corporate trainer, http://data.europa.eu/esco/occupation/0ba06640-e0ac-4911-9e43-289a8e41651e			

(OECD, 2022, s. 17).

Lærere og undervisere på EUD spiller en afgørende rolle i at overvinde barrierer for elevers læring. Da der er større differentiering blandt eleverne på EUD i forhold til mere almindelige uddannelsesprogrammer, er det afgørende, at lærere og undervisere er godt forberedte. OECD påpeger imidlertid, at flere lande oplever mangel på lærere og undervisere på EUD. Det er derfor vigtigt at finde en balance mellem kvalitet og fleksibilitet, da obligatorisk undervisningsforberedelse kan blive en adgangsbarriere og hæmme rekrutteringsindsatsen (OECD, 2022). OECD argumenterer at der i flere OECD-lande mangler erhvervsuddannelseslærer, blandt andet rapporterer Svenske undervisningsmyndigheder, en prognose hvor der er en risiko for mangel på uddannede EUD-lærere. Vurderingen går på at udbuddet af nye EUD-lærere vil være mindre end halvdelen af efterspørgslen for 2019 til 2033 (OECD, 2022). Mens lande som eksempel Holland, er det lykkedes at øge antallet af erhvervsuddannelseslærere, i det sidste årti. De forudser desværre at der i det kommende årti, vil være en lavere efterspørgsel på EUD-lærere, grundet et betydelig fald i antallet af studerende. Det estimeres at faldet af EUD-lærere i Holland vil ligge på ni procent mellem 2020 og 2030.

I Danmark er der også færre studerende, der starter på EUD, men dette har ikke medført lavere efterspørgsel på EUD-lærere, der kan hænge med at specialiserede kurser fortsætter. Alligevel rapporterede 37 procent af EUD-skoleledere manglen på kvalificerede lærere, er med til at hæmme

og påvirke skolernes kapacitet og kvaliteten af undervisningen i væsentlig grad. Denne problematik oplevede jeg blive italesat under empiriindsamlingen, hvor kritiske fund fra lærere og undervisere kom frem og italesat som noget der bør ændres. For eksempel var et kritisk punkt, at der manglede undervisere i dansk, som ellers kunne være en hjælp til at holdene kunne blive mere blandet, sådan at der ikke kom det en informant kaldte 'rene' hold.

OECD (2022) argumenterer for, at efterspørgslen på kvalificerede EUD-lærere i Danmark ikke følger udbuddet af studiepladser og understreger vigtigheden af at finde bæredygtige løsninger på denne udfordring. Denne forskning bidrager til forståelsen af udfordringerne og behovene inden for VET i forskellige lande og understreger vigtigheden af at støtte lærere og undervisere for at sikre høj kvalitet i uddannelsen.

Diplomuddannelse I erhvervspædagogik I Danmark

I lyset af den manglende kvalifikation af lærere på Erhvervsuddannelserne (EUD) i Danmark, og det store frafald af elever på disse uddannelser, blev der i 2015 indført en reform omhandlende implementeringen af et nyt uddannelsesprogram, kendt som "Diploma of Vocational Pedagogy" (diplom i erhvervspædagogik). Formålet er at opkvalificere erhvervsskolelærere og forbedre didaktikken på erhvervsskolerne. I 2014 blev reformen forklaret af den daværende socialdemokratiske undervisningsminister som følger (Undervisningsministeriet, 2014):

"Det er af afgørende betydning, at endnu flere unge vælger denne vej, og at uddannelsernes kvalitet forbedres. (...) Med reformen styrker vi sammenhængen mellem skolegang og arbejdserfaring i virksomheder eller praktikcentre."

I empiriindsamlingen kom der fund i form af kritiske tilkendegivelser omkring diplomuddannelsen i erhvervspædagogik, hvor der i analysen vil fremgå hvorledes diplomuddannelsen ikke har været tilstrækkelig til at navigere i hvilken pædagogisk ramme undervisere på HRS skal agere ud fra, eftersom skolen skal kunne rumme mange forskellige elevgrupper.

Dette kritiske fund, ser ikke ud til at have været undersøgt på HRS. Men det betyder ikke at de kritiske fund ikke allerede er udforsket blandt andre erhvervsuddannelser. For eksempel har Karen E. Andreasen og Henriette Duch gennemført to fokusgruppeinterviews med studerende fra

diplomuddannelsen i erhvervspædagogik, hvor de diskuterede spændinger og udfordringer i forbindelse med uddannelsesreformer på erhvervsskoler i Danmark. Uddannelsen som erhvervsskolelærer, stod over for udfordringer vedrørende samspillet mellem teori og praksis samt mangfoldigheden blandt erhvervsskolelærere (Duch og Andreasen, 2015). I artiklen diskuterer de rammerne og strukturerne for udvikling af nye undervisningsmetoder på erhvervsskolerne. Deres respondenter nævner forskellige betingelser på deres skoler og oplever forskellige barrierer såsom manglende muligheder for vidensdeling, didaktiske overvejelser og generel udvikling af undervisningen. Tid er også et vigtigt emne, og forskellige skoler anvender forskellige modeller og rammer for at implementere teori i undervisningen. Ligeledes diskuteres om hvordan deltagelse i uddannelsesprogrammet og eksponering for forskellige pædagogiske teorier påvirker erhvervsskolelærernes identitet og selvopfattelse. Nogle studerende føler sig bedre forberedt på uddannelsen end andre, hvilket kan relateres til deres uddannelsesmæssige og sociale baggrund. Artiklen påpeger også, at lærere reagerer forskelligt på eksterne krav til forandring, og at der er en sammenhæng mellem professionel identitet, individuelle interesser og intentioner i forbindelse med implementeringen af didaktiske ændringer. Betydningen af samarbejde mellem kolleger for at skabe forandringer og fremskridt sammen. Dette ses som en mulighed for at bevæge sig væk fra en individuelt orienteret lærerpraksis og skabe udvikling i samspillet mellem strukturelle rammer og individuelle faktorer som identitet og habitus (Duch og Andreasen, 2015).

Den indsamlede empiri viser blandt andet, at lærere og undervisere på HRS bør kunne navigere i divergerende pædagogiske rammer, grundet de mange forskellige elevgrupper. Hvilket betyder at de ikke bør undervise med den samme pædagogiske tilgang på alle hold, eftersom dette kan skabe en utilsigtet nedgang i motivationen og trivslen hos nogle elever, der kan få betydning for elevernes fravær og frafald.

Mental helbred

Nedgangen i elevernes motivation og trivsel på HRS, gør det nødvendigt at inddrage denne oversigtsartikel, der undersøges af tre norske kvinder, Stine Solberg, Øyvind Laudal og Veerle Garrels. Som har forsket i den eksisterende viden om positive mentale sundhedsstudier for elever i erhvervsuddannelse og -træning (EUT, på dansk EUD) (Solberg, Laudal og Garrels, 2023). Det at

denne oversigtsartikel findes relevant for denne opgave, kommer ligeledes af det store frafald der er set i de danske erhvervsuddannelser, som skrevet længere oppe, hvor blandt andet HRS havde oplevet et frafald på hele 40 procent mellem 2014-2019. De tre kvinder fandt frem til 19 artikler, som havde det tilfældes at de viste på EUD, var der i højere grad risiko for frafald, end almene uddannelser. De fandt ligeledes frem til en sammenhæng der gik på at mental sundhed kan være en relevant faktor. De pointerer at der generelt er en høj procentdel af de EUD- studerende der kommer fra de nordiske lande, med omkring 30-52 procent, mens det i den globale elevpopulation kun ligger på omkring 40 procent. Ligeledes pointerer de at det var Antonovskys (2002), med hans Salutogenese og positive psykologi, hvor det er fremmelsen af mental sundhed og trivsel der er i højsædet og som defineres som den positive mentale sundhedsramme. (Det er vigtigt at pointere, at Antonovskys og hans teori ikke vil fremgå i dette speciales teori). Resultaterne de fandt frem, var at positiv mental sundhed er mere kompleks koncept, mens trivsel af den dimension er mest undersøgt stærkt efterfulgt af modstandsdygtighed og livskvalitet. De fandt ligeledes frem, at positiv mental sundhed af EUD- studerende, kommer af et støttende skolemiljø, fysisk aktivitet og en stærk erhvervsidentitet. Deres konklusionen viser flere faktorer der påvirker EUD-studerendes trivsel, blandt andet spiller EUD- institutionerne en rolle i, at styrke deres elever ved at give dem muligheden for udvikling af en stærk erhvervsidentitet. Dertil kommer et støttende skolemiljø og fysisk aktivitet kan fremme positiv mental sundhed. Det at lærere understøtter læringsmiljøet, fremmer ligeledes elevernes trivsel (Solberg, Laudal og Garrels, 2023).

Med den fundne empiri i forhold til de støttende initiativer HRS har gjort sig, vil det fremgå i dette speciales diskussions afsnit som omhandler hvordan skolen samler sine elever op.

Opsamling

Mens OECD's (2022) forskning bidrager til forståelsen af udfordringerne og behovene inden for EUD i forskellige lande, og understreger vigtigheden af at støtte lærere og undervisere for at sikre høj kvalitet i uddannelsen. Så bidrager Karen E. Andreasen og Henriette Duchs (2023) forskning, til at oplyse omkring reformen på Erhvervsuddannelserne (EUD) i Danmark, der blev indført i 2015 for at opkvalificere erhvervsskolelærere og forbedre didaktikken på erhvervsskolerne. Målet med reformen er at styrke sammenhængen mellem skolegang og arbejds erfaring og sikre dygtige unge

mennesker på arbejdsmarkedet. Andreasen og Duch undersøgelse viser udfordringer med at omsætte teori til praksis og implementere nye undervisningsmetoder på erhvervsskolerne. Manglende vidensdeling, didaktiske overvejelser og generel udvikling af undervisningen er nogle af de barrierer, der er blevet identificeret. Samarbejde mellem kolleger er vigtigt for at skabe fremskridt. Disse barrierer kan være medvirkende til, at lærere finder det svært at navigere i hvilken pædagogisk ramme og tilgang der skal undervises på de forskellige hold, eftersom empirien omkring HRS viser dette har været medvirkende til nedgangen af motivationen og trivslen blandt elever. Hvortil forskning i mentalt sundhed på erhvervsuddannelserne, blandt andet viser hvilke faktorer der påvirker EUD-studerendes trivsel.

Metodologiske overvejelser

I dette kapitel fremvises den fremgangsmåde og de metodiske til- og fravalg, med henblik på at frembringe transparens for læseren, til hvordan der er gået til undersøgelsen. Allerførst vil fremgå det metodiske afsnit, hvor der til en start vil blive præsenteret for den induktive metode, der har bidraget til empiriindsamlingen, samt det klassiske antropologiske feltarbejde. Herefter kommer delen med deltagerobservationer, efterfulgt af delen med interviewene, så bearbejdning af empirien, og til sidst valget af informanter. Dertil kommer en redegørelse for de etiske overvejelser, samt refleksioner der opstod under praksis og omkring interviewene. Afslutningsvis vil der gøres rede for den videnskabelige forståelsesramme dette projekt er indfældet.

Metode afsnit

Disse metoder vil fremgå og uddybes: Induktiv, deltagerobservationer, interviewguide, semistruktureret interview, transskribering og kodning.

Induktiv metode

I dette afsnit vil metoden helt overordnet høre under den Induktive proces, hvor begreber og temaer opstår og udvikles ud fra etnografisk materiale. Dette materiale kan være interviews, artikler omhandlende samme emne, eller tema, der analyseres ud fra en konkret situation og forsøger at

finde en sammenhæng ud fra udsagn. Med målet om at danne baggrund for en generalisering, og muligvis en teori (Bundgaard, og Mogensen, 2018). Blandt andet er der analyseret på den indsamlede empiri, af transskribering og kodning af de tre interviews. Hvorefter der er undersøgt om der er en sammenhæng, mønstre der går igen i interviewene. Jeg har på baggrund af det empiriske fund, valgt at benytte Michel Foucaults begreb om det diskursive felt, eftersom min interesse går på at undersøge 'Hvordan påvirker diskurser i erhvervsuddannelserne lærere og undervisere på Hotel- og Restaurantskolen'. Herefter er der benyttet narrative fortællinger fra de tre interviews, for at forstå hvorledes lærere og undervisere oplever og erfare disse diskurser. Elementer for Tema, vil fremgå i analysen, for at få belyst flere vinkler af genstandsfeltet, som i dette speciale er lærere og undervisere på HRS, som stiller sig kritiske overfor skolens og samfundets eksisterende diskurser, eftersom de bliver overset af erhvervsuddannelsessystemet.

Klassiske antropologiske feltarbejde

Feltarbejdet lægger sig over næsten tre måneder, og er en metode som bestod i en længerevarende periode, der kan betegnes som det mere klassiske antropologiske feltarbejde, hvor der er en højere grad af selvinvestering i feltet, og hvor der forholdes til en afgrænsning af det Setting fællesskab der undersøges (Thomsen, Whyte og Høybye, 2019). Derudover var mine iagttagelser som den undersøgende ikke guidet efter forskningsspørgsmål, men en mere eksplorativ tilgang, hvor interessen mere lå i at undersøge og blive styret af, om der var noget på spild i felten, end at være styret af den allerede eksisterende forskning.

Deltagerobservation

Under dataindsamlingen er der anvendt en kvalitativ tilgang til feltarbejdet i form af en nysgerrighed for at undersøge: "*Hvordan påvirker diskurser i erhvervsuddannelserne lærere og undervisere på Hotel- og Restaurantskolen*". Dataindsamling indebar deltagerobservationer, der også kan kaldes for et *oxymoron*, hvis betydning er et selvmodsigende begreb, hvor man kombinere det at involvere sig selv i felten, eller klasseværelse Settingen over en længere periode, samtidig med muligheden for at kunne distancere sig, og observere det andre folk gør (Gammeltoft, 2003). Denne form for metode gør det muligt at danne en mere detaljeret forståelse, af de personer der befinder sig i det felt, og

den setting man undersøger og deres adfærd, samt et større forståelse for deres forestillinger, stemninger og for deres motivation (Ibid.).

Ifølge Donna Haraway (1991, s.188), vil man altid kunne befinde sig i en erkendelse af at være "somewhere in particular" oversat til dansk "et bestemt sted", hvor undersøgeren, kan sikre sig den eneste form for objektiv viden. Denne form for objektivitet kalder Haraway for "situated knowledge" (Haraway, 1991, s. 188), oversat til dansk "situeret læring", det er hvor man kan opleve under sit feltarbejde, at viden opstår alt efter hvilken lokalisering, eller gruppe setting man befinder sig i.

Måden hvorpå "Somewhere in particular"(Ibid.) blev brugt, var under deltagerobservationerne hvor jeg agerede elev, samtidig med at have en undersøgerpositionering, hvor jeg samtidig kunne trække mig som elev undervejs, og derved have små uformelle samtaler med underviserne. Eller helt gå ud af klasse Settingen for at få skrevet feltnoter ned, eftersom det kan virke forstyrrende for resten af det fællesskab der befinder sig i selve Settingen. Der var ikke forberedt spørgsmål, eftersom den "situated knowledge" (Haraway, 1991, s. 188) skulle opstå i selve undervisningssituationen, eller under selve samtalen med elever og undervisere.

Formålet med deltagerobservationerne er at erfare informanternes hverdag på egen krop, og for at belyse det sociale liv, og det der bliver taget forgivet heri. Det er ligeledes her man kan opleve en konsensus, eller en diskrepans, hvor der vil kunne skelnes mellem det mennesker, fortæller om deres liv, og hvad de gør i specifikke situationer. Det er ligeledes her hvor man kan komme "om bag ordene", hvortil fornemmelsen om hvad der kan fortælles, og hvad der forties i en specifik sammenhæng. Observationerne under egen deltagelse og de samtaler der opstod undervejs, har givet mig mulighed for refleksivitet, hvor der med en kritisk opmærksomhed på de valg, vilkår og sociale processer har haft indflydelse på det empiriske materiale og den endelige videns produktion. Der blandt andet har været rammen for det emne, de metoder, det teoretiske blik og den positionering jeg blev efterladt med, under og efter end praksisbesøg (Thomsen, Whyte og Høybye, 2019). Under deltagerobservationerne opstod der fortællinger og påstande fra flere sider, der kunne indikere at diskurser præger lærere og undervisere på HRS på en negativ måde, derfor fandt jeg det relevant at gå dybere ned i mine undersøgelser via interviews, for at finde ind til kernen af problemet.

Subjektivisme

At udarbejde en interviewguide ud fra påstande, man har oplevet i praksis, kan være en effektiv tilgang til at få mere specifikke og relevante data under interviewsessionerne. Eftersom informanterne i dette projekt har været den centrale kilde til data, ud fra deres erfaringer og oplevelser som ikke bare informanter, men som subjekter (Olsen og Pedersen, 2021).

Grunden til at gøre dette, er først og fremmest for at have fokus på konkrete emner. Når der udarbejdes en interviewguide ud fra påstande, man har oplevet i praksis, kan sikres at der stilles spørgsmål, der er direkte relateret til de konkrete situationer, eller problemstillinger man har oplevet. Dette giver mulighed for at undersøge specifikke aspekter af praksis, og få mere præcise og detaljerede svar. Derudover opstår der en relevans for informanterne. Når der bruges påstande baseret på ens egne subjektive oplevelser, er det mere sandsynligt, at spørgsmålene er relevante og meningsfulde for informanterne. Dette kan bidrage til en større engagement og åbenhed fra informanternes side, og resultere i mere dybdegående og nuancerede svar. Ydermere kan der opstå en mulighed for at dele erfaringer, ved netop at benytte de påstande man selv har oplevet, og muliggøre at man kan skabe en fælles forståelse og erfaringsdeling med informanterne. Dette muliggør ligeledes at man får skabt en mere tillidsfuld relation og får åbnet op for et trygt interviewmiljø, hvor informanter kan føle sig mere komfortable med at dele deres egne erfaringer og perspektiver (Kvale, 1996). Ens oplevelser, antagelser og de påstande man har og som opstår i mødet med andre, skal man huske kan være subjektive, og er derfor ikke udelukkende repræsentative for informanterne. Derfor har det været vigtigt at møde informanterne med deres subjektive forståelser, forestillinger, og tolkninger, således jeg får belyst informanternes viden, som den er for dem, og med nye perspektiver, og være åben for at kunne justere og tilpasse interviewguiden undervejs, når der opstod perspektiver under interviewsessionerne, som jeg ikke var forberedt på (Ibid.).

Semistruktureret interview

Der blev udarbejdet en interviewguide (bilag 1), med udgangspunkt i at afholde tre semistrukturerede interviews, hvor der ligger toner af at spørgsmålene på forhånd er afgrænset og planlagt, eftersom der ønskes svar på disse, som minder om den strukturerede interview. Men hvori interview seancen, gør interviewerens plads og tid for informanten, til at uddybe og bevæge sig

længere ud i sine forklaringer og fortællinger om emnet (Jensen, Gjødsbøl og Bogicevic, 2019, s. 71). Interviewene blev udarbejdet med udgangspunkt i den narrative spørgemetode (Chase 1995; Kvale 1996). Det er en form for spørgen der aktiverer narrative historier, der initierer til at den interviewede fortæller om sit levet liv, som ikke kun hører under selve organisationen HRS, men ligeledes deres liv udenfor HRS. En af styrkerne ved den narrative spørgemetode, er muligheden for at få den interviewedes konkrete oplevelser og erfaringer, og derved eksponere til en indgående indfaldsvinkel til den forståelsesramme, og den form for orientering (Ibid.).

Formål med interviewene var at undersøge hvilke mekanismer der var på spil, når underviserne kom til en udefrakommende som jeg selv, og bekendte sig om det skjulte sprog som eksisterer blandt underviserne på skolen.

Bearbejdning af empiri

I dette afsnit vil blive præsenteret for de bearbejdningsmetoder der kom til udtryk ved deltagerobservationer hvor feltnoter blev nedskrevet. Herefter præsenteres for bearbejdningen af de tre interviews, via transskriberinger, efterfulgt af Kodning af temaer.

Under deltagerobservationerne, noterede jeg vigtige udtalelser og udsagn, eftersom det var interessant at opleve hvordan nogle undervisere kom med narrativer omkring forskellige syn på eleverne og på holdene, der indikerede at der i det skjulte blandt lærere, undervisere, samt ledelse, fandtes dominerende diskurser. Når etnografien skrives frem fra noterne, bruges hukommelsen i lige så høj grad, hvor sanserne som lugte og lyde, men ligeledes følelser kan være lagrede i den specifikke kontekst, hvorfra en informant har italesat eller fortalt en historie, eller om et specielt syn man har til et specifikt emne (Ottenberg, 1990). Eftersom feltnoterne fylder minimalt i specialet, selvom der er udført mange notater under feltarbejdet, er det kun et par enkelte udsagn der vil fremgå i analyse, der kommer ud fra feltnoterne.

Alligevel vil et centralt arbejdsspørgsmålsspørgsmål ud fra de narrativer, der viser underliggende diskurser omkring holdene, og som vil kunne svare på problemformuleringen kunne inddrages:

- Hvilke diskurser eksisterer i forhold til synet af de forskellige hold?

Dette forskningsspørgsmål udspringer af den induktive metode, hvorfra udarbejdelsen foregår under en åben kodningsproces, hvori temaet først opstår, efter gennemgang af materialet, som

der næst fører hen til hvilke analytiske begreber der beskriver mønstrene (Braun og Clarke, 2006, ss. 83-84).

Diskursbegrebet blev et mønster der gik igen i feltnotaterne. Hvorfor teorien var forudbestemt da interviewguiden blev udarbejdet, og interviewene afholdt. Dette betyder at det induktive, bevægede sig over til det deduktive, som vil sige at der på forhånd er bestemt teorier og begreber som der vil tages udgangspunkt i, i analysen, hvortil temaer i en vis grad vil blive formet (Bundgaard og Mogensen, 2018). Interviewguiden er bygget op med tre temaer.

Tema 1: Erfaringer. Tema 2: Kultur. Tema 3: Sociale fællesskaber.

Efter afholdelsen af interviewene der blev lydoptagelserne brugt som et redskab til at huske hvad der nøjagtigt blev korresponderer mellem informanten og jeg selv, for på den måde at få transskriberet interviewet (Ibid.).

Under transskriberingerne, opstod der nye temaer der var gennemgående for de tre interview, som var bestående af: Tillid, fravær og frafald.

Disse tre temaer blev udgangspunktet for de to sidste arbejdsspørgsmål:

- Hvordan italesætter underviserne grunden til det stadig store fravær/fracfald?
- Hvordan samler skolen sine elever op, og hvordan italesætter underviserne deres måde at hjælpe/ikke hjælpe eleverne på?

I næste afsnit vil de informanter der repræsenterer feltnoterne og interviewene blive præsenteret.

En præsentation af informanterne

Informanter under praksisbesøget

Empirien vil blandt andet omfatte informanter fra min tid som praksisbesøgende på 9. semester af LFP, hvor jeg oplevede forskellige undervisere, der gav bekendtgørelser udsagn om, hvordan eleverne blev omtalt i det skjulte, især med fokus på grundforløbsholdene, og gastronomiholdene GAS1 og GAS2. Disse bekendtgørelser og udsagn var interessante, da de blev gentaget af flere undervisere på skolen, herunder Frank, lederen for gastronomiafsnittet.

Frank agerede Gatekeeper, og introducerede Carsten over mig, som blev den person jeg primært fulgte under praksisbesøget. Desuden vil underviseren Karl indgå i opgave, eftersom jeg mødte ham

på gangen på HRS, hvor han italesatte at flere undervisere på lærerværelset omtalte de forskellige grundforløbshold, og GAS1 og GAS2 med en virkelig hård tone. Derudover vil Martin og Beatrice, samt Carstens italesættelser ligeledes indgå, både som en del fra praksisbesøget, men også som de interviewede informanter

De interviewede informanter

Som nævnt tidligere, er tre interviews foretaget af tre holdansvarlige, der ligeledes er undervisere for de to grundforløbshold, og for GAS1 og GAS2 på HRS.

Carsten

Første interview var med Carsten (bilag 2), som jeg havde fulgt en del under praksisbesøget. Carsten har samlet set været ansat på HRS igennem 11 år. Først i 10 år, hvor han havde været underviser på de fleste hold. Blandt andet introduktionsforløbet, 7. 8. 9. 10. klasse. De forskellige hovedforløb og de forskellige grundforløb, til de hold der går på svendeprøve, som er elever der gerne vil være kokke, gastronomi, og så har han sågar undervist hold på EUX, som HRS tilbyder til elever som gerne vil have en gymnasial uddannelse kombineret med en erhvervsuddannelse. Carsten kom tilbage som underviser på HRS i januar 2023, hvor han blev ansat som faglærer både for hovedforløbet, og for grundforløb 2. Udover at have arbejdet på HRS, har Carsten arbejdet som kok både ind- og udlands, som almindelig kok, men også som køkkenchef på et hotel. Ydermere har Carsten igennem tre år, arbejdet i undervisningsministeriet, hvor han har siddet som pædagogisk konsulent, og arbejdet med bekendtgørelser og puljer, samt ministerbetjening.

Uddannelsesmæssigt blev Carsten udlært kok på HRS tilbage i 2005. Derudover har han to diplomuddannelser, den ene er som serviceøkonom, og den anden indenfor erhvervspædagogik. Ydermere har han forskellige kurser som alle undervisere på erhvervsskoler har krav på at gennemføre (Ibid.).

Martin

Det andet interview var med Martin (bilag 3), som har været ansat på HRS igennem 10 år. Før det, har Martin arbejdet som kok, køkkenchef både i ind- og udlands, og så har han arbejdet i forskellige kantiner. Det at arbejde i kantiner passede Martin godt, for så havde han mere tid til sin lille børnefamilie. På et tidspunkt blev han træt af at lave mad, derfor skiftede han karriere hvor han

arbejdede med IT, inden han blev underviser på HRS, da han kom til at savne at lave mad igen, men ikke selve det at stå i et restaurantsskøkken, men han ville gerne videregive sin viden, færdigheder og kompetencer til de nye generationer af kokkeelever, og samtidig passer arbejdstiderne bedre, så han kan passe sin familierelation, nu når han ligeledes var blevet bedstefar.

Uddannelsesmæssigt har Martin en 10. klasse, en kokkeuddannelse hvor han blev udlært fra HRS for 35 år siden. Ydermere har han en diplomuddannelse som svarer til 60 ECT-point, som er en uddannelse der var stillet som krav til undervisere på HRS (Ibid.).

Beatrice

Det tredje og sidste interview blev med Beatrice (Bilag 4), som har arbejdet på HRS igennem 18 år. Her underviser hun P.T. primært hovedforløbet, de to grundforløb, og GAS1 og GAS2. Hun har desuden arbejdet som kok på forskellige restauranter, men måtte droppe branchen på grund af ryggen ikke kunne holde til det i længden. Beatrice arbejdede nogle år indenfor forskning på DTU, og så har hun arbejdet med kvalitetsstyringen på en mølle. Uddannelsesmæssig Har Beatrice en samfundsaglig gymnasial uddannelse, (der har kvalificeret hende til at undervise HRS internationale hold i blandt andet fødevarerhygiejne). Ydermere har hun kokkeuddannelsen, men hun har også en uddannelse som levnedsteknikker. Beatrice har taget linjefag i fysik og kemi, for at kunne undervise i naturfag på HRS. Indenfor de første to år af sin ansættelse på HRS, skulle hun have taget diplomuddannelse, der dengang Beatrice tog den, hed PG erhvervspædagogikum. I dag hedder det en PD pædagogisk diplomeksamen, og fordi uddannelsen var blevet lavet om, skulle hun tilbage i 2018 gennemføre et opfølgingskursus (Ibid.).

Etiske overvejelser

Enhver antropologisk videns produkt vil ifølge Bundgaard og Mogensen (2018) altid være forbundet med etiske refleksioner. Eftersom jeg anvender deltagerobservationer og interviews som metoder, samt at jeg har en induktiv tilgang, er der flere etiske refleksioner, der bør tages hensyn til.

Ud fra den danske kodeks for integritet i forskning, er der tre ankepunkter, som er retningslinjerne som går på, at der skal være gennemsigtighed, være en oprigtighed og ærlighed på alle stadier af forskningsprocessen. Disse gør at den undersøgende har ansvar for at foregribe forskningens etiske

dilemmaer og derved forebygge og forhindre skade på det forskede felt, og på informanterne (UFM, 2014). Her er nogle af de overvejelser jeg har foretaget:

Under deltagerobservationerne sikrede jeg at deltagerne fik givet samtykke til at deltage i undersøgelsen. Ligeledes sikrede jeg for, at de fik tilstrækkelig af "Transparency", altså information om formålet undersøgelsen havde, samt information om deres rettigheder som deltagere og hvilke data der vil blive indsamlet. Ydermere informerede jeg, at deres identitet og personlige oplysninger ville blive beskyttet, på sådan en måde at dataene og resultaterne ville blive behandlet fortroligt og anonymt, medmindre deltagerne selv gav samtykke til andet (Ibid). Selvom informanterne allerede havde indvilget i at deltage i min undersøgelse, valgte jeg at gentage overfor informanterne, omkring "Transparency" (Ibid.), hvoraf at interviewet ville blive lydoptaget, og slettet igen når det var blevet transskriberet. Ydermere ville deres navne blive anonymiseret med pseudonymer, med det formål at læserne af mit speciale ikke får direkte kendskab til de interviewede, samt at datamaterialet af den indsamlede empiri ikke ville blive delt andre steder end internt på Aalborg universitet. På den måde blev der skabt rene linjer, der kunne medvirke til at undgå uklarheder og misforståelser. Bevidstheden om min egen rolle, i forholdet der er til informanterne, hvor der kan være asymmetri i magtrelationen, eftersom min rolle er at styre og definere samtalen, hvorfra jeg har indrettet spørgsmålene ud fra min egen agenda (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 56).

Poststrukturalistiske videnskabstradition

Dette Projekt tager afsæt i den poststrukturalistiske videnskabstradition, eftersom jeg har en interesse i at undersøge, hvordan diskurser påvirker undervisere på HRS, og deres narrative forståelser på hvilke slags elever der går på, og kommer ind på skolen i nutidens konstellation, samt hvilke politiske diskurser der udfordrer skolen og dens ansatte. Ydermere om hvordan strukturerne er til forhandling blandt underviserne. Forhandlingen skal her forstås som hvordan underviserne bruger sproget til at nå frem til en situeret erkendelse, der internaliseres til den enkelte (stormhøj, 2006, s. 45).

I overindividuelle systemer mellem os som mennesker, vil interessen for ordene og sproget, have den betydning, at det let kan være glidende, og kan udskiftes, alt efter hvilken kontekst man

befinder sig i. Sandheden vil derfor skabes via ordene og sproget, der ikke vil være fastlåste, men mere multiple, grundet de divergerende kontekster (Stormhøj, 2006, s.66).

Orienteringsmæssig har denne opgave ikke interessere i ontologiske værens spørgsmål om *hvad* og *hvorfor*, men derimod om epistemologisk spørgen ind til fænomener og deres tilblivelse og *hvordan*, samt *hvilke* betingelser diskurser er blevet til. Dette kan defineres som et 2. ordensperspektiv, hvor det samtidig handler om at der forefindes nogle diskursive selvfølgeligheder, der skal tilgodeses som værende problematiske (Andersen Åkerstrøm 1999:12, 14; Stormhøj 2001:62). Selvom projektet ikke går på ontologiske værens spørgsmål, kan det ontologiske ikke helt afskrives, eftersom der i dette ligger en erkendelsesinteresse der bør fremanalyseres gennem analyse af sproget. Her tales ind i en erkendelse af sproget og diskursen, hvor virkeligheden skal fremkomme som en diskursivt konstitueret, fremfor den videnskabelige erkendelse, der aldrig kan være en absolut erkendelse (Stormhøj 2006, s. 45).

Opsamling

I dette kapitel præsenteres empirien gennem kvalitative og induktive metoder, der er forankret i næsten tre måneders klassisk antropologisk feltarbejde. Deltagerobservationen diskuteres i relation til Donna Haraways (1991, s. 188) koncept om "situated knowledge", hvilket understreger, at viden er kontekstafhængig, og at forskeren altid opererer fra en bestemt position. Deltagerobservationen muliggør både aktiv involvering i felten og en nødvendig distancering fra den.

Desuden introduceres interviewguiden som et redskab til at strukturere undersøgelsen, hvilket resulterede i tre interviews, der blev analyseret ved hjælp af en narrativ tilgang. Denne metode, der anvender åbne spørgsmål, giver informanterne mulighed for at dele deres erfaringer og oplevelser, hvilket er essentielt for forståelsen af deres perspektiver.

Kapitel 1 præsenterer også de etiske overvejelser i overensstemmelse med de danske retningslinjer (UFM, 2014), som foreskriver gennemsigtighed, oprigtighed og ærlighed i hele forskningsprocessen. Det er forskerens ansvar at forebygge skade på både feltet og informanterne, hvilket medførte en refleksion over de etiske dilemmaer, der opstod under deltagerobservationerne og interviewene.

Afslutningsvis diskuteres den poststrukturalistiske videnskabelige forståelsesramme, hvor fokus rettes mod, hvordan sandhed konstrueres gennem sprog og kontekst. Den epistemologiske tilgang, der spørger ind til fænomener og deres tilblivelse, fører til en dybere forståelse af diskursernes betingelser. Dette danner grundlag for det følgende kapitel, der udforsker Foucaults diskursbegreb og Michel Whites teori om narrative fortællinger.

Teori

I det følgende afsnit vil der gøres rede for projektets teoretiske ramme. Afsnittet indledes med en introduktion af Michel Foucaults begreb om det diskursive felt. Herefter vil der med udgangspunkt i Michael Whites syn på det narrative felt blive introduceret.

Det at de begge er interessante at have med i samme undersøgelse, kommer af den empiri der er indsamlet. Diskurs tankegangen kommer i relationen til en omkring tre måneders praksisbesøg hos HRS, hvor flere undervisere på skolen kom med fælles fortællinger om, hvordan nogle hold på skolen blev omtalt forskelligt. Det narrative kommer efterfølgende til udtryk i de tre interviews der er afholdt med tre informanter, hvor de fik italesat deres subjektive oplevelser, der i analysen skal give afklaring på, hvordan disse fortællinger om holdene har sin oprindelse.

Diskursiv

Ifølge Michel Foucaults begrebsapparat er begrebet Diskurs et centralt element, og diskurs er et synonym med viden (Foucault, 1995). Diskurser er både en samling af ord og sætninger, og samtidig udgør diskursen de rammer hvorfra vores tanker, handlinger og erfaringer har sin oprindelse. Derfor kan diskurser ligeledes påvirke den forståelse vi har af verdenen på flere måder. For eksempel ved at forme de betragtninger vi kan have af virkeligheden, og definere hvilke emner og temaer der er relevante, og hvordan vi skal forstå disse. Dette har ligeledes den betydning for hvordan diskurser kan være medvirkende til at skabe bestemte virkelighedsopfattelser, herved fremhævelsen at bestemte perspektiver, der kan være med til at undertrykke, eller marginalisere andre perspektiver. Disse bestemte virkelighedsopfattelser kan defineres som et nordalpunkt, altså et centralt knudepunkt (Ibid.). I analysen vil undersøgelser blandt andet gå på, hvordan underviserne på HRS

forholder sig til reformen på EUD i Danmark, og hvordan underviserne integrerer principperne i deres undervisning, samt hvordan det påvirker deres tilgang til at træne kommende fagfolk inden for HRS.

Diskurser kan ligeledes påvirke vores identitet og den selvopfattelse vi har om os selv. Det vil altså sige at diskurser kan definere hvem vi er, hvilke roller og positioner vi har mulighed for at indtage, samtidig om hvilke normer og værdier der er vigtige og ligger højest rangeret. Det kan derfor være medskabende til normer, der fortæller hvordan vi skal opføre os, til hvilke mål vi skal stræbe efter, samt hvilke tilhørsforhold og sociale grupper vi kan identificere os med (Ibid.). Med udgangspunkt på HRS, vil der i analysen undersøges relationen til undervisernes brug af sprog og begreber i deres undervisning, og hvordan der konstrueres og forbindes til forskellige begreber inden for HRS. Ydermere vil analyseres på hvilken betydning disse har for undervisningens indhold og formidling, og om i hvilken grad disse er dominerende. En dominerende diskurs om normen kan desværre have den uheldige konsekvens, at det kan marginalisere og ekskluderer perspektiver, eller nogle gruppemennesker (Foucault, 1995, ss. 50-52). Her kan antagonisme fremanalysedes, ved at undersøge de diskurser og normer der konflikter, og udvikler modsætningsforhold mellem undervisernes fortællinger og handlinger omkring de studerende, samt blandt underviserne imellem. Ydermere kan analyseres på hvordan underviserne håndterer og forhandler disse konflikter og modsætningsforhold, gennem sprogbrug og diskurser, samt hvordan det påvirker undervisningens dynamik og indhold.

I dette tilfælde kan diskurserne bidrage til en opretholdelse af de eksisterende magtstrukturer, og de uligheder som finder sted. Man kan altså til sidst sige at diskurser påvirker vores mulighed for handling, og kan indskrænke eller tillade bestemte handlinger og praksisser. Dette ved at etablere normer, regler og forventninger. På den måde defineres det mulige og acceptable, eller det umulige og uacceptable. Alt dette kan være medskabende til påvirkningen af vores evne til at handle på tingene og dermed skabe forandring for os selv. (Ibid.). Foucault (2005) forklarer at 'de diskursive regelmæssigheder', hvor for eksempel fokuseres på, hvordan bestemte narrativer (fortællinger) og idéer om tingenes tilstand, fremhæves og dominere samfundet gennem magtrelationer. Her mener Foucault, at sproget og diskursen spiller en central rolle i magtudøvelsen. Hertil fremhæver han, at magten kan opstå gennem en hegemonisk kontrol over sproget og viden, og at magten derfor ikke udelukkende handler om, at have kontrol over mennesker gennem fysisk styrke, eller med sin

autoritet. Disse diskurser skal betragtes som gyldige og dominerende, og ikke udelukkende objektive eller universelle. De diskursive regelmæssigheder skal ikke betragtes som faste eller uforanderlige, eftersom de er resultatet af komplekse magtrelationer, hvor institutionerne som for eksempel regeringen, medierne og uddannelsessystemet med mere, er de formskabende repræsentanter. I denne henseende er magtrelationerne der disponerer hvilke narrativer, samt idéer der fremhæves, og hvilke der negligeres (Ibid.). Den hegemoniske kontrol kan i analysen tolkes på relationen til undervisernes position og magt i uddannelsessystemet, samt hvordan underviserne påvirker magt og kontrol over ideer, værdier og normer i undervisningen. Samtidig kan tolkes på hvilke diskurser og normer der bliver internaliseret og reproduceret gennem undervisningen, og hvordan det påvirker de studerendes forståelse og praksis.

Foucaults ønske er at vi får en forståelse for, ved at undersøge og udfordre de diskursive regelmæssigheder, kan vi opnå en dybere forståelse af, hvordan magt fungerer i samfundet, og hvordan visse narrativer, samt idéer kan opnå monopol som det gyldige, fremfor og på bekostning af andre (Ibid.). Ved at inddrage undervisere på Hotel- og Restaurantskolen i en diskursanalyse kan man få et indblik i, hvordan disse begreber og magtrelationer manifesterer sig inden for uddannelsen og branchen. Det kan bidrage til at afdække de ideologiske og magtmæssige processer, der er involveret i undervisningen og uddannelsen af kommende fagfolk inden for hotel- og restaurantbranchen.

Narrativ

Udover at analysere Michel Foucaults begreb om diskursen, finder jeg det relevant at kombinere analysen med Micheal White, som er en af grundlæggerne til narrative teori (narrativ er et andet ord for fortællinger), eftersom dette sammen med de tre interviews er en god indfaldsvinkel til at få nærmere forståelse for, hvorfra diskursen om synet af de forskellige hold har sine rødder.

White mener at den narrative metafor antyder, at vi mennesker lever vores liv efter fortællinger, og at fortællingerne former og skaber vores liv, samt at fortællingerne er medbestemmende for livets struktur og at disse er reelle og virkelige, og ikke noget der er imaginært (White, 2006b, s. 66). Antagelsen omkring fortællingerne som medbestemmende struktur der dermed konstituerende for,

hvordan vores liv former sig. Omvendt mener White, ligeledes at menneskets erfaring er struktureret i fortællinger (White, 2008, ss. 93.94).

Med de narrative fortællinger er det muligt at få den interviewede informant til at italesætte sin egen (individuelle) historie, og fortælle sine subjektive oplevelser, holdninger og følelser. Informantens fortællinger er her noget der er konstrueret af informanten selv, og kan betragtes som faktuelle oplysninger fra den enkelte informant, og ligeledes som subjektive tolkninger af deres oplevelser af begivenheder. Det betyder at med de tre interviews, kan narrative fortællinger være særlig relevante, eftersom det kan give en indsigt i interviewpersonens perspektiver, motiver og livserfaringer. Med dette kan der analyseres på de narrative fortællinger af interviewet, og på den måde komme dybere ned i informanternes livsverden, hvor man kan forstå sammenhænge og betydninger der tillægges ens individuelle oplevelser. Med narrative fortællinger kan der i analysen af de tre interviews, opstå divergerende mønstre og temaer, ved at identificere disse kan opstå betragtninger hvor man får en større forståelse på informantens værdier, sociale relationer og livserfaring, der har været med til at skabe informantens identitet. Det kan være afgørende at forstå den kontekst selve fortællingerne og italesættelsen bliver fortalt, når der skal analyseres på de narrative fortællinger. Dette med henblik på at få en endnu dybere forståelse, på de tolkninger som informanterne kommer med i deres fortællinger. De tre interviews vil samlet set med en analyse af narrative fortællinger, kunne give en dybere indsigt i informanternes perspektiver og erfaringer. Samtidig vil der analyseres, og der vil kunne identificeres mønstre og temaer i deres fortællinger som informanterne deler, der kan give en mere nuanceret forståelse af den enkelte informant liv, samtidig med at få en dybere forståelse på betydningerne der tillægges deres oplevelser (White, 2008 ss. 77-140).

Analyselstrategi

I dette speciale er det igennem lærere og undervisere på HRS, som stiller sig kritiske overfor skolens og samfundets eksisterende diskurser, eftersom de har følelsen af at de bliver overset af erhvervsuddannelsessystemet. Det empiriske materiale bestod både af deltagerobservationer, hvor der blev skrevet feltnoter. Men ligeledes bestod det af tre interviews der blev lydoptaget og efterfølgende transskriberet, og kodet, hvor der efterfølgende kunne tilskrives sociale kategorier

som "tillid", "fravær" og "frafald". Hermed startede den analytiske proces. For at kunne pege på, hvilke diskurser underviserne står overfor, og som påvirke deres undervisning, har jeg i behandlingen af empirien læst interviewene igennem. Både delanalyse 1 'Eksisterende diskurser af de forskellige hold' og delanalyse 2 'Fravær og frafald' omhandler de tre kodningskategorier "tillid", "fravær" og "frafald".

Delanalyse 1: Eksisterende diskurser af de forskellige hold

I denne delanalyse vil jeg undersøge de eksisterende diskurser omkring grundforløbsholdene samt GAS 1 og GAS 2. I løbet af mine næsten tre måneder på praksisbesøg hos Hotel- og Restaurantskolen (HRS) på 9. semester af lærings- og forandringsprocesserne, fik jeg indsigt i flere hold. Her mødte jeg holdansvarlige, som ikke blot var undervisere, men også tidligere elever på skolen. Jeg fulgte primært Carsten, der ledede et af grundforløbsholdene, samt Gastronomiholdene GAS 1 og GAS 2.

Min gatekeeper og kontaktperson under praksisopholdet var Frank, lederen af gastronomiafsnittet, som introducerede mig for Carsten. Frank har ansvaret for de fire grundforløb og holder styr på de specifikke krav for GAS 1 og GAS 2. På min første dag blev jeg vist rundt på skolen af Frank, som delte skolens historie, udfordringer og de initiativer, der er taget for at imødegå disse. Han præsenterede de tiltag, skolen har implementeret, og citerede direkte fra HRS' hjemmeside. Dette skaber et indtryk af, at skolen aktivt arbejder for at støtte deres elever, især efter beslutningen i 2022 om at iværksætte en koordineret indsats for unge og elever med særlige udfordringer. Disse tiltag inkluderer:

"Der fortsættes og indgås nye samarbejder med kommunerne om socialrådgivning, psykologisk bistand og misbrugshjælp. Der laves en plan for samarbejde med KK og andre. Øget fokus på lektiecafeer, SPS og support til elever med læsebesvær eller diagnoser. SPS-indsatsen specialiseres og bliver en del af studievejledningen. Der arbejdes med fastholdelse af den enkelte elev ved inddragelse af ressourcepersoner og ændring af procedure ift. advarselssamtaler. Vi etablerer et fast system for, hvordan vi kontakter den enkelte elev, når deres fravær nærmer sig et kritisk punkt. Eleverne kan tilknyttes en rådgiver, der følger dem fra start til svendebrev." (HRS-Handlingsplan, 2022 s. 14).

Disse innovative tiltag kan forstås som en ny diskurs til at skolen bedre kan fokusere på elevcentreret undervisning. Frank nævnte også, at det var noget, skolen selv havde taget initiativ til. Han

påpegede, at den pædagogiske ramme havde ændret sig. Tidligere blev eleverne forberedt på at klare sig i branchen og håndtere dens hårde tone og lange arbejdstider. Det var almindeligt kendt, at nogle arbejdsgivere ikke betalte deres medarbejdere for overarbejde, og det er stadig tilfældet på visse steder i dag. Frank mener stadig, at kokke og tjenere får en dårlig løn i forhold til den fysiske og mentale belastning, de oplever. På grund af de uregelmæssige arbejdstider kan det være svært at opretholde en balance mellem arbejde og privatliv. Ifølge Frank mangler flere restauratører stadig en formel ledelsesuddannelse, og derfor fastholder de en ledelsesstil, der medfører stress, højt tempo og dårlige beslutninger i branchen. Disse restauratører prioriterer kvaliteten af måltiderne frem for personalets trivsel. Frank antyder derfor, at skolen ikke formåede at støtte sine elever tidligere, da de skulle kunne håndtere en hård tone og det pres, som branchen medfører. Han antyder ligeledes, at dette ikke var en bæredygtig strategi fra skolens side (feltnote).

I dag er de 'bløde' værdier som værdsættes på HRS. Når Frank fortæller dette, er det med et mål om at de elever der uddannes i dag, og i fremtiden kan være dem der forandrer branchen i en ny og mere bæredygtig retning, ikke kun ved at levere bæredygtige kvalificerbare måltider, hvor de opfordres til at bruge lokale og økologiske råvarer, og til at minimere madspild. Men i lige så høj grad, levere på en høj bæredygtigt og kvalificeret personalepleje. Eleverne på HRS skal kunne ture at stole på, og have tillid til, at skolen vil hjælpe den enkelte elev og samle eleven op, hvis de oplever uhensigtsmæssige forhold ude hos restauratørerne. Frank henviser til den nuværende direktør for HRS, Anne-Birgitte Agger, som har været der siden 2018 (som desværre blev fyret tilbage i start marts 2024), og har spillet en vigtig rolle i at sikre, at elevens trivsel og tillid til skolen er en bæredygtig strategi for branchens fremtid (feltnote). De undervisere jeg kom i kontakt med på skolen, udtrykte en enighed i at uddanne eleverne, til ikke kun at levere kvalificerede måltider, men i lige så høj grad at være i stand til at skabe et godt arbejdsmiljø og personalepleje.

Selvom undviserne er enige med dette, blev fortællingen om at det var skolens eget initiativ, udfordret af flere af de selvsamme undvisere der under praksisbesøget, italesatte og pointerede at skolen kun har udarbejdet og implementeret sådan en plan, fordi politikerne havde motiveret til, og gjort krav om sådanne tiltag, som blev sat i kraft i skolestarten august 2015. Politikkerne skulle have advokeret for, at det skulle fremme til bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser på landsplan. Børne- og Undervisningsministeriet fik ansvaret at udarbejde en Statusredegørelsen for implementering af erhverv uddannelsesreformen. Politikkerne fastsatte fire klare mål, som skulle

følge udviklingen af erhvervsuddannelserne (Børne- og Undervisningsministeriet, 2022), og disse var:

’Nationale mål for erhvervsuddannelserne:

1. Flere elever skal vælge erhvervsuddannelse direkte efter 9. eller 10. klasse.
2. Flere skal fuldføre en erhvervsuddannelse.
3. Erhvervsuddannelserne skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan.
4. Tilliden til og trivslen på erhvervskolenerne skal styrkes.’

(Børne- og Undervisningsministeriet, 2022, s. 6).

Her kan argumenteres for diskurser hvor flere forskellige undervisere antyder at HRS har bevæget sig i en retning, hvor den enkelte elevs trivsel sættes mere i fokus. Som et resultat af opfordringer fra politikere og en generel bevægelse i samfundet mod at prioritere elevers trivsel og velvære i uddannelsessystemet. Fremfor at det er Hotel- og restaurationsbranchens fremgang der kommer i første række. Selv om dette stadig er vigtigt, indikeres der til en mere bæredygtig strategi ved at starte med elevens trivsel. Selvom underviserne italesatte og pointerede at skolen havde udarbejdet og eksekveret disse tiltag, ud fra politikernes aftale af erhverv- og uddannelsesreformen, kan skolens ledelse stadig godt have haft disse tiltag på tegnebrættet i længere tid, eller som minimum tænkt på, forandringerne i en mere elevcentreret retning. Hvorfor de ansatte Anne-Birgitte Agger som direktør, der netop stod for denne nye retning.

Undervisere på Hotel- og Restaurantskolen har givet udtryk for, at der eksisterer en række divergerende fortællinger blandt dem, især vedrørende grundforløbsholdene samt GAS1 og GAS2. Dette indikerer, at der er forskellige opfattelser af elevernes baggrund og evner. Nogle undervisere betegner eleverne fra gymnasiet som det ’gode hold’, mens andre klassificerer dem ud fra de udfordringer, de står overfor, herunder diagnoser som angst og ADHD, hvilket resulterer i betegnelsen ’diagnoseholdet’.

Frank, gatekeeperen var den første, der italesatte denne problematik, og påpeger, at der er sket en stigning i antallet af elever med diagnoser på HRS, og han har bemærket en stigende forekomst af angst og ADHD blandt dem. Han udtrykker bekymring over en tendens blandt unge, hvor selvskade i form af skæring i huden er blevet almindelig. Frank spekulerer på, om sociale medier spiller en rolle

i denne udvikling, hvor unge kan opfatte selvskade som en legitim norm, da det præsenteres som en del af deres sociale interaktioner. Dette fænomen kan fortolkes som en diskurs, idet Frank observerer en tilbagevendende tendens blandt eleverne, som også bekræftes af hans indtryk fra andre sammenhænge. Imidlertid kan hans antagelser også ses som indicier, da han ikke har konkret bevis for, at denne tendens er reelt udbredt, men hans opfattelse er delt af flere kolleger, hvilket indikerer en fælles diskurs blandt underviserne, der italesætter eleverne i forskellige kontekster.

I løbet af den første uge af praksisbesøget blev Carsten og jeg enige om, at det ville være mere frugtbart for mig at deltage aktivt i undervisningen frem for blot at observere og stille sporadiske spørgsmål. Dette valg blev truffet, da min tilstedeværelse som observatør syntes at skabe ubehag blandt de andre undervisere, der følte, at jeg vurderede deres undervisning. Ved at engagere mig i undervisningen kunne jeg opnå en dybere fortrolighed med eleverne og en bedre forståelse for den adfærd, der muligvis bidrager til de divergerende fortællinger blandt underviserne om de forskellige hold.

Min tilgang til feltarbejdet kan beskrives som deltagerobservation, et begreb, der bærer præg af et oxymoron, da det kombinerer deltagelse med en undersøgelsesposition, samtidig med at der er mulighed for tilbagetrækning for at notere observationer (Gammeltoft, 2023). Denne metode tillod mig at opnå en dybere indsigt i de sociale dynamikker, der præger undervisningen.

Mit engagement som elev og samtidig undersøger, er inspireret af Donna Haraways (1991) begreb om at befinde sig "somewhere in particular". Ifølge Haraway er erkendelsen af vores specifikke position afgørende for at opnå objektiv viden, da vores opfattelser altid er farvet af subjektive erfaringer. Hun introducerer begrebet "situated knowledge" (1991, s.188), som understreger betydningen af at anerkende den kontekst, hvori viden produceres, og hvordan dette påvirker vores forståelse af verden.

Fortællingerne kombineret med mine deltagerobservationer, giver et indtryk af at synet på de forskellige hold er ret dominerende for, hvordan man underviser disse hold. Her bliver den diskursive analyseform interessant, netop fordi diskurser er dominerende fremgangsmåder at tænke og tale om specifikke emner, som for eksempel sprogbrug, begreber, værdier og ideologier der er etableret og indlejret i et samfund, en kultur og strukturerer vores forståelse af verden (Foucault, 1995). Disse diskurser om forskellige holdtyper afspejler en opfattelse af, at elevernes

baggrund og erfaringer spiller en rolle i deres evne til at klare sig i undervisningen. Underviserne, der mener, at eleverne, der kommer direkte fra gymnasiet, udgør det gode hold, kan være af den opfattelse, at disse elever har en solid almindannelses baggrund og derfor har lettere ved at følge undervisningen og opnå gode resultater, og derfor finder det nemme mere overskueligt at have disse elever.

På den anden side kan underviserne, der kalder holdet for diagnoseholdet, være opmærksomme på, at eleverne på dette hold kan have forskellige diagnoser, der kan påvirke deres indlæring og evne til at klare sig i undervisningen. Disse undervisere fokuserer muligvis på at tilpasse undervisningen og støtten til eleverne med diagnoser for at sikre deres succes på skolen.

Problemet i dette tilfælde, er at nogle af undervisernes fortællinger går på at give et bestemt hold, tilnavnet 'diagnoseholdet', og et andet for 'det gode hold'. Dette selvom nogle på det 'gode hold', nævnte overfor mig at de havde en diagnose, og modsat på diagnoseholdet hvor det var tydeligt at anskue nogle personer ikke havde en underlæggende diagnose (feltnote). Disse personer der stak ud fra den norm som resten af holdende var blevet stemplet som af underviserne, blev underlagt en dominerende diskurs om at det var hele holdet der var på den ene, eller den på den anden måde, og disse personer havde derfor ikke selv medbestemmelse i, hvilke roller og positioner de tilhørte, det havde underviserne allerede på forhånd bestemt for dem.

Fortællingerne om 'det gode hold', og 'diagnoseholdet' kan ses som eksempler på, hvordan visse grupper, (i dette tilfælde underviserne) eller idéer (narrativer underviserne har), bliver konstrueret og legitimeret gennem diskursive regelmæssigheder, hvilket former vores opfattelse af virkeligheden. Dette skaber hierarkier og magtrelationer blandt undervisere og elever. Ved brugen af diskursive enheder, kan 'det gode hold' og 'diagnoseholdet' ses som to divergerende holdninger, der kan gøre det muligt at etablere et betydningsfællesskab, hvori der eksistere symbolske forbindelser, der skaber ligheder og spejlvirkninger, og hvis disse ikke italesættes eller nærmere undersøges, gøres narrativerne til legitime og accepterede. Det er nødvendigt at undersøge og stille spørgsmål til de eksisterende narrativer, for at forjage det mørke syn der eksisterer omkring de forskellige hold på Skolen (Foucault, 2005). Underviserne udtrykte selv bekymring for de fortællinger, og hvordan disse opdelte eleverne i uhensigtsmæssige grupperinger, og de italesatte alle, at det var narrativer der fandtes i det skjulte, og at det derfor ikke var noget man ellers snakkede om.

Det blev tydeligt under deltagerobservationerne, at underviserne har divergerende opfattelser af holdene, hvor der er et 'godt hold' og et såkaldt 'diagnosehold'. Hvor de elever, der har en diagnose eller burde have en diagnose, hører til. Disse forskellige syn på eleverne vil blive opfattet som gammeldags og nedbrydende i det moderne samfund, og som noget der ikke hører til i dette årti. Specielt hvis man spørger Karl. Jeg mødte Karl under en frokostpause, som blandt andet fortalte om de skjulte fortællinger der var blandt underviserne på skolen. Samt at de skjulte fortællinger, ikke var så skjulte når man befandt sig på lærerværelset, eftersom det på en måde, var undervisernes hellig gral, hvor alle holdninger og oplevelser, blev fortalt i fuldfør, og disse fortællinger var ikke alle behagelige at høre på, og meget af tiden, florerede der er hård tone. Karl fortalte ligeledes om, at der på lærerværelses omtalte et hold som det 'gode hold', og et andet hold som 'diagnoseholdet' (feltnote). Med Karl udtalelse, kan man få den antagelse, at lærerværelset gøres til et legitimt sted, en slags helle, hvor de ellers hemmelige fortællinger finder sted. Altså en slags hellig gral for alle sandhederne.

Der opstod en interesse for at undersøge, hvordan denne opfattelse stadig eksisterer, og hvilke redskaber der er nødvendige for at udfordre den eksisterende orden, og skabe en mere acceptabel opfattelse. En diskursanalyse alene vil derfor ikke være tilstrækkelig i dette projekt, da forandringen ikke kun skal ske i kollektivet, men også hos den enkelte underviser. For at kunne ændre, eller forstå den enkelte undervisers eksisterende opfattelse af eleverne, blev den narrative tilgang introduceret. Med den narrative tilgang, giver det mulighed for informanterne at italesætte med sin egen subjektive historie, til hvordan de oplever det at være underviser på HRS, og hvilke holdninger og følelser der er inkarneret i deres forståelse af eleverne. Eftersom fortællingerne former og skaber vores liv, og er medbestemmende for livets struktur, som skal ses som virkelige og ikke imaginære. Informanternes erfaringer er derved ligeledes strukturerede i fortællinger (White, 2006b, s. 66 og White, 2008, ss. 93.94).

Bekendelser som de forskellige undervisere udtrykte under praksisbesøget, fandt jeg interessant at dykke ned i, eftersom jeg antog bekendelserne for at hænge sammen med, hvordan skolen havde været omtalt igennem mange år. Selvom skolen havde været igennem massive forandringer siden 2019, eksisterer der stadig en dissonans blandt underviserne, og hvordan de i det skjulte omtalte sine elever. Derfor udarbejdede jeg en interviewguide (bilag 1) med spørgsmål indenfor den narrative spørgemetode, eftersom det skulle give en dybere forståelse af undervisernes individuelle

erfaringer og personlige historier (Chase 1995; Kvale 1996). Dette skulle fremhæve deres subjektive perspektiver og følelsesmæssige aspekter af deres oplevelser. Desuden skulle det skabe en sammenhængende og meningsfuld fortælling for at uddybe de eksisterende diskurser.

Grunden til, at diskurser og narrativ forståelse er interessante at inkludere i samme undersøgelse, skyldes den empiri, der blev indsamlet. Diskursen opstod i forbindelse med et tre måneders praktikophold hos HRS, hvor flere undervisere på skolen fortalte om, at der var et hold, hvor alle elever med diagnoser blev placeret, og så var der holdet med elever, der lige var kommet fra gymnasiet, som blev betragtet som det gode hold. Det var ikke kun en underviser, men flere, der omtalte holdene og eleverne som det 'gode hold' og 'diagnoseholdet', hvilket bekræftede min forforståelse om en underliggende magtrelation mellem undervisere og elever, der medvirkede til at opretholde sociale uligheder, ikke kun mellem undervisere og elever, men også mellem holdene.

Under de tre interviews stillede jeg blandt andet spørgsmålet: "Der er flere der har omtalt at der er det 'gode' og det 'dårlige' grundforløbshold. Hvordan oplever du selv de forskellige grundforløbshold?" (bilag 1). Under dette spørgsmål er der specielt under to af interviewene, hvor der opstod en diskrepans i forhold til det der blev fortalt under interviewet, som dissonerede med det selvsamme informanter fortalte under praksisbesøget.

I det første interview udtaler Carsten sig således:

Carsten: Nu er jeg jo ikke leder selv, men jeg vil nærmest sige at det er fyringsgrundlag, altså i min optik. Der er selvfølgelig når man snakker bag lukkede døre og så videre, men jeg ville være frygtelig ked af hvis eleverne fandt ud af at det var den måde man snakkede om eleverne. Altså det er mere at se potentialet i den enkelte, og så ved jeg godt at der kan ske alle mulige ting, når man snakker og så videre, men man skal altså virkelig gøre sig umage for at det ikke er noget der kan høres. Fordi jeg tror vi går en fremtid i møde hvor vi er endnu mere forskellige, og hvor jeg synes eleverne, er supergode, og det der med at have tillid overfor sine undervisere. Altså tilliden til skolen falder jo også hvis eleverne ved at vi taler om dem på den her måde, så hvis vi har tilliden til at blive på skolen, så skal vi jo også se alle som mennesker, og så skal vi hjælpe dem der hvor vi kan hjælpe dem, i stedet for at sige du ryger på det dårlige hold og du ryger på det gode hold, altså det gør man ikke mere, det er boomer. Det er i hvert fald helt forkert. Men det er jo os der har ret

meget magt, i sådan skolemæssigt, for det er os der har de her stillinger her, hvor vi underviser, hvor vi kan sige nogle frygtelige ting. Så det skal vi gøre os umage for, så det kunne man faktisk godt på ledelsesplan afholde nogle kurser i, i stedet for at det måske ikke er verdens bedste idé at fyre folk. Så kunne man afholde kurser for at hjælpe undervisere, for at få italesat at være mere i synk med virkeligheden, så der ikke kommer sådan nogen udtalelser. Så man bliver lidt mere reflekteret om vores rolle. (bilag 2, interview 1, s. 10)

Her fortæller Carsten, at det at have et syn på eleverne om de tilhører det 'gode' eller 'dårlige' hold, burde være fyringsgrund i hans optik, eftersom hvis eleverne hører at underviserne har sådan et syn på eleverne, vil eleverne miste tilliden til underviserne og til skolen. Denne fortælling dissonerer med Carstens egen udtalelse, hvor han under en undervisningsgang fortalte om et andet GAS 2 hold, end hans eget: "Det her hold, er jo det man ville kalde for det gode hold, eftersom de kommer direkte fra gymnasiet" (feltnote). Dykker man videre ned i Carstens fortælling under interviewet, giver han samtidig udtryk for, at det er udtalelser man skal gøre sig umage med at lade forblive bag lukkede døre. Her kan det indikeres at Carsten alligevel godt ved, og ikke helt er lukket for, at det er fortællinger der kan eksistere. Ydermere kommer Carsten selv med et forslag omkring udviklingen af kurser, til det formål at udvide læring og information, der kan skabe en adfærdssændring på de mere uhensigtsmæssige syn på eleverne. Her kom nysgerrigheden, så jeg spurgte indtil det med kurserne:

Interviewer: Men jeg husker at der blev fortalt om under praksisbesøget, at skolen havde, og at alle undervisere skulle have nogle pædagogiske kurser fra KP (Københavns professionshøjskole). Er det ikke noget i får der?

Carsten: Jo det gør vi, men det er ikke så meget, det er sådan meget generelt og blandet sammen med alt muligt andet. Det er sådan generelt forskellige pædagogiske og didaktiske kurser, hvor man kan springe lige fra Hiim og Hippe, over Knud Ileris, og så måske noget mere samfundsaktuelt. Man kunne godt tage meget mere fokus på det. Vi er en hovedstadsskole, vi har altså alt. Vi er jo i hovedstaden, så eleverne har mange forskellige baggrunde, så jeg synes godt vi kunne stille os ekstra skarpe overfor det, men jeg ved ikke om der er ressourcer til det. (bilag 2, interview 1, s. 11).

Carsten fremhæver, at lærere og undervisere modtager kurser i pædagogisk og didaktisk viden, men han udtrykker samtidig en bekymring for, at skolen som en forstadsskole til HRS kunne gøre mere for deres elever. Heri ligger en implicit kritik af de eksisterende ressourcer og strukturer, der skal støtte lærerne i deres undervisningspraksis. Denne fortælling peger på en vigtig dimension af den reform, der blev indført i 2015, kendt som "Diploma of Vocational Pedagogy".

Reformens hensigt var at opkvalificere erhvervsskolelærere og forbedre didaktikken på erhvervsskolerne (Undervisningsministeriet, 2017). Det kan antages, at mens programmet har lykkedes med at styrke lærernes pædagogiske og didaktiske kompetencer, mangler der en fokusering på, hvordan lærerne effektivt kan navigere i de forskellige elevgrupper. Dette forhold er særligt relevant i en tid, hvor reformen har til formål at tiltrække flere elever til erhvervsuddannelserne, hvilket den daværende socialdemokratiske undervisningsminister understregede: "Det er af afgørende betydning, at endnu flere unge vælger denne vej, og at uddannelsernes kvalitet forbedres. (...) Med reformen styrker vi sammenhængen mellem skolegang og arbejds erfaring i virksomheder eller praktikcentre." (Undervisningsministeriet, 2014).

Diskursen omkring reformen antyder, at der ikke er taget tilstrækkeligt højde for de komplekse dynamikker, som lærerne står overfor i mødet med en mangfoldig elevgruppe. Denne mangel på fokus kan ses som en begrænsning i reformens overordnede ambitionsniveau, idet den ikke kun bør adressere lærernes faglige opkvalificering, men også deres evne til at tilpasse undervisningen til de varierende behov blandt eleverne. Dette rejser spørgsmål om, hvorvidt reformen i sin nuværende form er tilstrækkelig til at sikre en meningsfuld og effektiv undervisningspraksis, der kan imødekomme de udfordringer, som lærerne konfronterer i deres daglige arbejde.

Under det tredje interview der var med Beatrice, får jeg nogenlunde samme indikation af en diskrepans med hensyn til det hun fortæller under interviewet, der dissonerer med det hun fortalte under praksisbesøget. Igen er spørgsmålet "Der er flere der har omtalt at der er det 'gode' og det 'dårlige' grundforløbshold. Hvordan oplever du selv de forskellige grundforløbshold?" (bilag 1). Beatrice fortæller:

Beatrice: Jeg ved ikke hvad det betyder det der. Jeg kan fortælle at den måde jeg laver grundforløb på. Jeg er meget stringent, altså du skulle kunne klare at få en besked. Du kan være sikker på, at

hvis jeg siger noget, så overholder jeg det også. Jeg kan ikke fordrage slinger i valsen. For eksempel hvis køkkenet ligner et bombet eller andet. Jamen, så må vi gøre det rent, og så skriver jeg til kollegaen, og sådan kørte en bestemt modtager en anden gang. ...

...

Jeg kan fortælle dig tilbage i 2018, der havde jeg et hold, og jeg kaldte dem mit præmiehold. De var ikke knaldhamrende dygtige. De havde et sammenhold, der var helt fantastisk. Man må ikke kalde det advarsler, det hedder trivsler, men det endte med at jeg nåede at få skrevet 11 trivsler i et hug, og så fik de ellers en skideballe, så det ville noget. Så var der et par stykker der falder fra. Men det endte med at jeg tog 25 til eksamen, og de havde det simpelthen så godt, og rigtig mange af dem er blevet færdige. Med det hele. Jeg tror på, at det også har noget at gøre med, om klassen kan lave relationer med hinanden. ... Men jeg har også haft hold, hvor det er, at de har været meget udfordrede, altså. Men, hvor de alligevel har kunnet finde ud af at finde nogle relationer. Altså det har været en kæmpe kamp for mig selv at få dem igennem og så videre. Men relationerne imellem dem, det har været super. Det er sådan nogle ting Jeg tror, at der kan være med til at danne gode og dårlige hold, når det er eleverne imellem. (bilag 4, interview 3, ss. 12-13)

Beatrice står over for en kompleks situation, hvor hendes opfattelse af et "godt" hold tydeligvis er præget af relationerne mellem eleverne. Hendes bemærkning om, at hun ikke er sikker på, hvad det indebærer at have et "godt" eller "dårligt" hold, indikerer en bevidst afstandtagen til en binær opfattelse af klassemiljøet. I stedet fremhæver hun, at kvaliteten af et hold i høj grad afhænger af elevernes evne til at skabe relationer indbyrdes.

Beatrices erfaring med et udfordrende hold, som hun beskriver som en "kamp" for at få dem igennem, vækker spørgsmål om, hvordan vi vurderer klassens dynamik. Det er nærliggende at antage, at det hold, hun refererer til, er det samme, jeg observerede. Under vores samtale nævnte hun, at mange elever havde diagnoser, og hun antydede, at nogle af dem muligvis burde have diagnoser, selvom de ikke officielt var anerkendt. Dette skaber en diskurs, hvor der opstår en dissonans mellem Beatrices oplevelse og hendes udtalelser. Hun konfronterer de udfordringer, hendes klasse præsenterer, men samtidig distancerer hun sig fra at give en entydig vurdering af situationen.

Mine observationer af Beatrices hold afslørede en række nuancer i klassens dynamik. Nogle elever, som virkede mere modne og tilbageholdende, syntes at føle sig malplaceret. En elev forlod klassen midt i lektionen, tilsyneladende på grund af de andre elevers fjollede adfærd. Dette vidner om en klassetilstand, hvor ikke alle elever føler sig engagerede eller værdsatte. En anden elev, der udstråede seriøsitet, bemærkede, at han følte sig "sat i forkert hold." Hans modvilje mod at skifte hold, trods hans frustration, afspejler en kompleksitet i elevens følelser og prioriteter. Det blev tydeligt, at han overvejede det sociale aspekt af situationen og den kommende praktik, som en grund til at forblive (feltnote).

Det rejser spørgsmålet om, hvorvidt den nuværende struktur tager højde for alle elevernes behov. Beatrice synes at have fokus på de mest udfordrede elever, men dette kan have haft utilsigtede konsekvenser for dem, der føler sig malplacerede. Det synes som om, at hele holdet er blevet bedømt ud fra de mest synlige udfordringer, hvilket kan have overset de mere stille stemmer. Denne dynamik kan skabe en følelse af uretfærdighed blandt de elever, der ikke føler sig set eller hørt.

I sidste ende peger Beatrices erfaring på et behov for at reflektere over, hvordan klassedynamik håndteres, og hvordan lærere kan navigere i en kompleks sammensætning af elever. Det kræver en balance mellem at støtte dem, der har mest brug for hjælp, og at sikre, at alle elever føler sig inkluderet og værdsat i læringsmiljøet. Beatrices rejse med hendes hold er ikke blot en personlig udfordring, men også en refleksion af, hvordan vi forstår og skaber inkluderende læringsmiljøer.

Underviserne Carsten og Beatrice ekspliciterer og italesætter åbenlyst om hvordan de forskellige hold bliver omtalt, under praksisbesøget, men virker afvigende under interview seancen, der kunne være et udtryk for at vi som mennesker gerne vil kunne sætte rammen for, og styre det der tales om, samt hvordan der må tales. I poststrukturalismen er dette et udtryk for, at der opstår overindividuelle systemer mellem os som mennesker, via interessen for ord og sprog, hvor betydningen let glidende kan udskiftes, alt efter hvilken kontekst man befinder sig i. Sandheden vil derfor skabes via ordene og sproget, der ikke vil være fastlåste, men mere multiple, grundet de divergerende kontekster (Stormhøj, 2006, s.66).

Delanalyse 2: Fravær og frafald

I denne delanalyse vil jeg undersøge hvilke grunde til det fortsatte elevfravær og frafald på HRS. Blandt de forskellige undervisere på HRS, var der flere af dem der overfor mig italesatte en kritik af samfundet og politikerne. Her gik italesættelserne på, blandt andet at skolen blev behandlet som en 'skraldespand', på grund af at man indskriver og lukker alle ind på HRS, også mange individer som ellers var på sociale ydelser, og sågar individer som ellers for nogle år siden ville være blevet tabt i og af systemet. Dette var et dilemma der gik igen under selve interviewscenariet, som blev afholdt af tre undervisere to måneder efter praksisbesøget. Hvor informanterne italesatte politikernes ansvar for, at det stadige eksisterende og forskruede syn på eleverne, kunne hænge sammen med at der for nogle år siden fra politikernes side, pålagde skolen at udvikle et talenthold, hvor de kunne opfordre og udfordre de bedste af de bedste indenfor Restaurationsbranchen. Desuden at skolen skulle have et større optag. Blandt andet italesætter Carsten det således (Starten kommer af Carsten fortæller om skolens ydre differentiering, i forhold til hvordan de deler eleverne ind på holdende):

Carsten: ... Man kunne godt blande alle bolsjerne, men nogle gange er der bare nogle ressourcemæssige ting der gør det fint, og det skaber jo noget af det du fortæller, gode og dårlige hold, men jeg vil da sige at vi gør os virkelige umage, på ikke at kalde det B-hold og A-hold, eller kalde det de dygtige grundforløbshold, og de dårlige grundforløbshold. Vi bruger ikke den italesættelse, men den er måske en del af vores samfund, men vi kaldet det ordinær.

Interviewer: Ordinære, hvad tænker du på der?

Carsten: Altså vi kalder det for ordinære grundforløb, og så kalder vi det for international grundforløb, eller merit grundforløb. Og engang var der i ministeriet, havde indført det der hedder et talent hold, det havde vi simpelthen, men det kører man ikke med mere. Jeg tror faktisk det blev udfaset, det var en del af reform 2015 at der skulle være et talenthold. Så der var det italesat centralt fra. Så der kaldte vi det stadig ordinær, men der kunne man virkelig mærke differensen på dem. For der blev det italesat helt inde fra, og igennem en reform. Så man skal passe på nogle gange. (Bilag 2, interview 1, s.9)

Ved en analyse af denne fortælling, inspireret af Foucaults tanker, bliver Carstens udtalelser et centralt punkt i at forstå, hvordan magtstrukturer og diskurser former den sociale virkelighed i uddannelsessystemet (Foucault, 1995). Carsten argumenterer for, at der blandt lærerne og

underviserne eksisterer en diskurs omkring kategorisering af eleverne, hvor man skelner mellem "det gode hold" og "diagnoseholdet." Denne opdeling er ikke blot en beskrivelse af elevernes almindelige præstationer, men fungerer som en magtfuld konstruktion, der skaber hierarkier og forskelle mellem eleverne.

Det er bemærkelsesværdigt, at Carsten selv italesætter "det gode hold" under en deltagerobservation, hvor han underviser et andet GAS2-hold. Her viser han en dissonans mellem hans egen udtalelse og hans intention om at distancere sig fra den eksisterende diskurs. Ved at foreslå, at de forskellige hold i stedet bør kaldes "ordinære" og "internationale," forsøger han at omdefinere narrativerne og fjerne den stigmatiserende karakter, der er forbundet med betegnelsen "det gode hold." Denne distinktion implicerer, at der er en norm, der definerer, hvad der anses for "godt" i uddannelsessystemet, og at denne norm er skabt af de institutionelle rammer og diskurser.

Det internationale hold, som Carsten nævner, repræsenterer en anden dimension af denne diskurs. Det faktum, at undervisningen foregår på engelsk, indikerer en stræben efter internationalisering og tilpasning til et globalt arbejdsmarked. Denne tilgang kan ses som en del af en større diskurs om, hvad der gør en elev "succesfuld" i nutidens præstationssamfund, hvor de, der har de rette kvalifikationer og sprogkunderskaber, hæves over andre.

Carstens henvisning til talentholdet, der blev indført på politikernes opfordring, belyser endnu en kompleksitet i diskursen. Denne politiske indblanding har skabt en differentiering blandt eleverne, der ifølge Carsten har haft problematiske konsekvenser. Gennem reformen fra 2015-2016 (Undervisningsministeriet, 2017), som krævede højere niveauer af undervisning for nogle elever, er der opstået en opdeling mellem "A" og "B" hold. Dette peger på, hvordan politikernes magt og beslutninger ikke blot påvirker skolens struktur, men også reproducerer en diskurs, der prioriterer præstation og eliteuddannelse.

Han hentyder til undervisningsministeriets Statusredegørelse fra 2015-2016, hvor ministeriet initierede og opfordrede via ændring af Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser, med et talentspor der formelt set blev implementeret, der betød en tilrettelæggelse af talentspor på uddannelserne, hvoraf ikke mindre end 25 procent af skoleundervisningen i hovedforløbet skulle foregå på et højere niveau end de obligatoriske niveauer. I Statusredegørelsen redegør undervisningsministeriet at skolerne oplevede udfordringer med implementeringen, både grundet det pædagogiske og i det

logistiske i de mange elevtyper og niveauer, og at de derfor blev SIP-kurserne indført, hvor skolerne blandt andet blev introduceret til modeller og metoder til at differentiere eleverne på erhvervsskolerne (Undervisningsministeriet, 2017).

Carstens kommentar om, at "det blev italesat helt inde fra," (Bilag 2, interview 1, s.9) fremhæver, hvordan diskurser ikke kun er sociale konstruktioner, men også institutionelt forankrede. Der er en risiko for, at denne diskurs kan fastholde et forældet syn på eleverne på HRS, hvor der i det skjulte florerer historier om "det gode" og "det mindre gode" hold, eller 'diagnoseholdet, hvilket kan have en negativ indvirkning på elevernes selvopfattelse og motivation.

Sammenfattende illustrerer Carstens perspektiv, hvordan diskurser omkring elevers, præstation og kategorisering er indbyrdes forbundne og skaber magtstrukturer, der former den enkeltes oplevelse i uddannelsessystemet. Det viser, hvordan diskurser kan blive til redskaber for både inklusion og eksklusion, og hvordan de politiske beslutninger kan have dybe konsekvenser for læring og identitet blandt eleverne (Foucault, 1995). I den forlængelse kan der ydermere med diskursbegreb, analyseres videre ved at dykke dybere ned i, hvordan diskurser skaber og opretholder magtforhold i uddannelsessystemet. I Carstens tilfælde ser vi, hvordan hans udtalelser ikke blot reflekterer hans personlige opfattelser, men også de større sociale og institutionelle diskurser, der præger skolen og dens kultur. Eftersom diskurser fungerer som rammer for, hvordan vi forstår og kategoriserer virkeligheden. Kan der diskursen i skolesammenhæng omkring "det gode hold" og "diagnoseholdet" have betydelige konsekvenser for elevernes identitet og selvopfattelse. Når lærere og elever internaliserer disse kategorier, kan det føre til, at nogle elever føler sig mindre værdifulde eller mindre dygtige, hvilket kan påvirke deres engagement og motivation i læringsmiljøet (Ibid.).

Carstens forsøg på at omdefinere kategorierne til "ordinære" og "internationale" peger på en bevidsthed om, at sprog og terminologi har magt. Ved at ændre betegnelserne kan man potentielt ændre den sociale dynamik og give en mere inkluderende forståelse af, hvad det vil sige at være elev. Dette er et centralt tema i Foucaults arbejde, hvor han argumenterer for, at sprog og diskurser ikke blot beskriver virkeligheden, men aktivt konstruerer den (Ibid.). Carstens henvisning til ændringerne i bekendtgørelsen om erhvervsuddannelser og oprettelsen af talentholdet viser, hvordan politiske beslutninger kan synliggøre og forstærke eksisterende hierarkier. Når staten og politikerne introducerer nye tiltag som talentspor, kan det medføre, at nogle elever bliver favoriseret, mens

andre marginaliseres. Dette skaber en diskurs, hvor præstation og talent bliver de primære mål, hvilket kan føre til en stigmatisering af dem, der falder uden for denne ramme.

I lyset af disse diskurser opstår forståelsen for, hvordan eleverne kan komme til at se sig selv gennem linsen af de kategorier, der er blevet skabt. De, der bliver placeret på "det gode hold," kan føle sig bekræftet og motiveret, mens dem, der tilhører "diagnoseholdet," kan opleve skam og lavere selvværd. Dette kan føre til en selvforstærkende cyklus, hvor de opfattede "svagheder" bliver cementeret, og eleverne ikke får de samme muligheder for at udvikle deres potentiale. Men diskurser er ikke statiske, men de er under konstant forhandling og forandring (Ibid.). Carstens forsøg på at ændre sprogbrugen og kategoriseringen kan ses som en form for modstand mod de dominerende diskurser. Ved at bringe opmærksomhed på, hvordan vi taler om og kategoriserer elever, kan vi begynde at skabe mere inkluderende og nuancerede forståelser af, hvad det vil sige at lære og undervise.

Samlet set viser Carstens perspektiv, hvordan magt og diskurs er indbyrdes forbundne i uddannelsessystemet. Gennem en Foucauldianske linse kan der forstås, hvordan disse diskurser former elevernes oplevelse, identitet og muligheder (Ibid.). Det åbner op for refleksion over, hvordan der kan skabes et mere retfærdigt og inkluderende uddannelsesmiljø, hvor alle elever kan trives og udvikle deres fulde potentiale.

Beatrice kommer ligeledes med en kritik af, at der nærmest ikke er nogle optagelseskrav på HRS, og hun retter skylden mod politikkerne som arbejder på undervisningsministeriet, eftersom hun mener at optagelseskravene bliver sløset med på skolen, grundet regeringen havde advokere for, at der skulle uddannes flere indenfor erhvervsuddannelserne. Samtalen lød således:

Beatrice: Jeg tror simpelthen det er fordi der jo ikke rigtig er nogen optagelseskrav. Jo det er der, men det er der jo ikke alligevel, kan man sige. Vi tager jo ragl og kræt ind nærmest.

Interviewer: OK, og hvad går optagelseskravene ud på.

Beatrice: Jamen det er jo kun dansk og matematik tror jeg nok. Niende klasse. For de kan få dansk herinde, matematik den skal være der. Men det er jo bare 02. Så er der jo egentlig ikke andet. Så er der jo selvfølgelig det der med, at så kan man komme ind, og så skal man have en samtale med en studievejleder. Så kan man selvfølgelig have valgt forkert. Jeg havde jo desværre to af de her elever

i sidste uge. Hvor det var, at det viste sig at den ene hun havde et bagergrundforløb, og så må hun ikke tage gastronom. Jeg ved simpelthen ikke hvem det er der har siddet og lavet de regler, det hænger overhovedet ikke sammen. Jeg fik faktisk at vide at det er så grelt, så hvis du har en grundforløb som butiksslagter, kan du ikke tage et grundforløb som bager, men du kan godt gå i lære som bager hvis virksomheden vil have dig. Det hænger overhovedet ikke sammen. Nå hun har dobbelt grundforløb, den anden, hun havde næsten ernæringsassistent grundforløb, så hun måtte hellere ikke.

Interviewer: Okay. Hvad var det de ikke måtte der?

Beatrice: De måtte ikke tage gastronomi grundforløb og mistede jeg to af eleverne. Der må du ikke gå ind og tage det, det er der nogle inde i undervisningsministeriet hvor de sidder der og fundet ud af.

Interviewer: Ved du hvorfor man ikke må det?

Beatrice: Altså, det har altid været sådan med kokke og tjener, der har de lavet det sådan, at hvis du har et grundforløb som kok, kan du ikke tage et grundforløb som tjener, men du kan godt gå i lære som tjener og omvendt. Altså vi anbefaler altid at de ikke gør det, fordi de har slet ikke lært nok om det ene eller det andet, medmindre de har arbejdet i branchen i forvejen. Men Jeg har aldrig nogensinde hørt om den anden der, men det viser sig der faktisk eksisteret siden 2 og 21 eller 22.

...

man må ikke have 2 Grundforløb, der omhandler eller ligger inden for samme gruppe ... Som den der gourmetslagter og bageren jo gør, det er alt sammen noget med mad, ikke. Jeg forstår ikke en pind, og jeg håber virkelig den bliver taget op til revision, fordi det hænger ikke sammen. (Bilag 4, interview 3, ss. 10-11)

I Beatrices udsagn fremtræder en diskursanalyse, der ligeledes trækker på Foucaults (1995) teorier om magt, viden og institutionelle strukturer. Hun italesætter, hvordan skolen, gennem sine optagelsespraksisser, reproducerer en specifik forståelse af, hvem der er værdifulde elever, og hvordan uddannelsessystemet skal fungere. Beatrice argumenterer for, at skolen påtager sig en rolle, der er præget af politiske krav, hvilket indikerer en magtstruktur, hvor beslutninger træffes på et

niveau, der er fjernet fra de faktiske udfordringer, som skolen og eleverne står overfor. Det faktum, at skolen ikke stiller sig kritisk over for, hvem de optager, kan ses som et resultat af en diskurs, der styrer, hvordan politikere og offentlige institutioner forstår og definerer succes i uddannelsessystemet. Beatrices kritik af manglen på fleksibilitet i grundforløbene afslører en underliggende antagelse om, at politikkerne ikke formår at forstå de unikke behov og udfordringer, som eleverne på HRS står overfor. Dette skaber en diskurs, hvor elevernes muligheder for at navigere i deres uddannelse er begrænsede, hvilket i sidste ende kan føre til tab af talent og motivation.

Beatrices erfaring med at miste to elever, der ønskede at gennemføre gastronomigrundforløbet, illustrerer den menneskelige konsekvens af denne diskurs. Det viser, hvordan institutionelle beslutninger og politiske krav kan have direkte indflydelse på individers liv og karrieremuligheder. Hendes frustration over, at elever kun kan gennemføre ét grundforløb, selvom de har potentiale til at lære andre fag, afslører en dyb uoverensstemmelse mellem det, som skolen tilbyder, og det, som eleverne faktisk har brug for at lykkes.

Denne kompleksitet bliver yderligere forstærket i Carstens interview, hvor han nævner den reform, der pålagde HRS at implementere et talenthold. Her ses der en klar manifestation af, hvordan politiske beslutninger kan føre til differentiering blandt eleverne, hvilket kan skabe en opdeling i "A- og B-hold." Denne opdeling kan ses som et resultat af en diskurs, der værdsætter nogle elevers potentiale over andres, hvilket kan føre til stigende marginalisering af dem, der falder uden for den ønskede kategori.

Sammenfattende kan Beatrices og Carstens udsagn ses i lyset af Foucaults tanker om magt og viden, hvor de institutionelle strukturer og politiske beslutninger skaber en diskurs, der former både elevernes oplevelser og skolen som institution (Foucault, 1995). Det er en diskurs, der kan være skadelig for de elever, der ikke passer ind i de fastlagte rammer, og som understreger behovet for en kritisk refleksion over, hvordan uddannelsessystemet kan reformeres for at imødekomme alle elevers behov.

Desuden er der spektret med erhvervsskolelærere, hvor respondenter fra andre erhvervsuddannelser, har tilbagemeldt udfordringer med blandt andet en barriere i vidensdeling, didaktiske overvejelser, og en generel udvikling af undervisningen, samt at tid til planlægning og udførsel, eftersom der er mange elevtyper, er det en udfordring at eksponeres for kun en pædagogisk teori, og det at de er

nødsaget til at benytte flere divergerende pædagogiske teorier, for at tage hensyn til de forskellige elevtyper, og hold. Dette påvirker erhvervsskolelærernes identitet og selvopfattelse i en negativ retning (Duch og Andreasen, 2015). Der kan argumenteres for, at politikerne ikke har den fulde indsigt i hvordan tingene forgår ude på erhvervsskolerne, men at de i højere grad går op i hvad der står på et regneark.

Bekymringen omkring fraværet var et centralt tema der gik igen under de to interviews der blev gennemført med Martin. I et ustruktureret interview under praksisbesøget, som ikke blev optaget, fremhævede Martin sin bekymring for, at skolens indsats for at mindske fraværet var utilstrækkelig. Han observerede en markant nedgang i fraværet under Corona-nedlukningen, hvor hans klasser havde nul procent fravær, hvilket blev efterfulgt af en kraftig stigning, så snart fysisk fremmøde blev genoptaget. Martins analyse relaterer dette til, at undervisningen online gjorde det nemmere for eleverne at deltage, da det krævede minimal indsats at logge ind og deltage fra komforten af deres hjem. Denne lethed blev dog udfordret, da skolen genåbnede, og eleverne igen skulle forholde sig til den fysiske tilstedeværelse, som medførte ændringer i deres daglige rutiner og sociale interaktioner. Som diskurstankerne antyder, er det afgørende at forstå, hvordan sociale og institutionelle diskurser former individers adfærd og opfattelser (Foucault, 1995). I denne kontekst kan Martins observationer ses som et resultat af de diskurser, der knytter sig til undervisning og læring, og hvordan disse er blevet transformeret under pandemien. Elever, der startede deres uddannelse under nedlukningen, havde ikke haft mulighed for at opbygge sociale relationer ansigt til ansigt, hvilket skabte barrierer for deres sociale integration, når skolen genåbnede.

Ifølge gatekeeperen Frank havde skolen reageret på denne udfordring ved at implementere tiltag, der skulle fremme elevernes velbefindende, herunder omlægning af skemaerne (specielt for grundforløbet, samt GAS1 og GAS2) for at give dem længere søvn. Frank henviste til forskning, der understøttede behovet for mere søvn blandt unge, og de skemaændringer, der blev indført, blev præsenteret som en respons på denne diskurs. Forskningen Frank omtalte, var fra en rapport hvori der blandt andet står at unge ikke får nok søvn. Rapporten ekspliciterer blandt andet, at af de 15-25-årige er 40 procent af kvinderne og 34 procent af mændene der rapporterede at de ikke følte, at de fik nok søvn og ikke følte sig udhvilede. Dette kunne have den uheldige indvirkning af, at de unge mennesker kunne opleve det der hedder insomnia, som betegnes som indsovningsbesvær og problemer med at vedligeholde søvnen hele natten, der kan resultere i følelsen af træthed,

utilpashed, samt nedsat opmærksomhed (Pommerencke, Carlsson og Madsen, 2023). På trods af dette kan Martins perspektiv på fraværet indikere, at disse tiltag ikke har været tilstrækkelige til at imødegå den vedvarende udfordring med fravær og frafald blandt deres elever.

Argumentationen omkring fraværet kan bakkes op med mine deltagerobservationer, hvor jeg oplevede flere af skoledagene for GAS2, ofte startede kl. 08.00. Men der var alligevel dage der startede kl. 10-11 stykker, det forhindrede ikke eleverne i at komme dumpende, og gik ud og ind af lokalet som det passede dem, som både var meget larmende og forstyrrende. Jeg observerede at Carsten som jeg fulgte mest, en formiddag stoppede undervisningen, for at appellere og komme med en opfordring til at man for det første møder til tiden, og for det andet ikke larmede når der var undervisning. Ydermere italesatte Carsten overfor eleverne, hvad det er for nogle følelser der opstår i ham, når eleverne kommer dumpende hen ad eftermiddagen, og med deres larmende attituder ikke respekterede at der var en undervisning i gang, og ikke respekterede de andre elever, der faktisk gerne ville følge med i undervisningen. Det var tydeligt at det gik Carsten på, og det italesatte han også for eleverne. De senere observationer, oplevede jeg ikke at det hindrede eleverne i at komme dumpende, men alligevel at de selvsamme elever der ellers larmede og forstyrrede undervisningen, ændrede deres adfærd således at de ikke forstyrrede undervisningen, og gik mere på listetær, eller spurgte Carsten om det var okay, hvis de lige gik ud og trak noget luft. Ændringen i elevernes adfærd gjorde undervisningen mindre støjende, og mere lige til, på den måde at alle elever fik de fyldestgørende informationer der skulle til, for at udføre de opgaver de blev stillede, uden at det spildte deres faglige undervisning, om det så var skriftlig undervisning, eller om det var køkkenøvelser (feltnote). I denne kontekst kan vi se, hvordan diskurser omkring undervisning og velvære blandt lærer og elever, former både skolens tiltag og elevernes reaktioner. Det giver et indblik i, hvordan institutionelle strukturer og sociale relationer interagerer, og hvordan disse interaktioner kan påvirke læringsmiljøets dynamik.

Her kan observationer fra Carstens undervisning sammenflettes med den forskning, der belyser de udfordringer og behov, EUD-studerende står over for. Gennem narrativerne fra både læreren og eleverne fremhæves de diskurser, der præger relationerne i klasselokalet og den bredere skolekontekst. Carstens tilgang til undervisningen illustrerer en vigtig diskurs om respekt og ansvar i læringsmiljøet. Da han åbnede op for sine følelser over for elevernes adfærd, skabte han en platform for refleksion og dialog. Hans åbenhed om, hvordan det påvirkede ham, når eleverne kom for sent

og larmede, skabte en bevidsthed om, at undervisningen er et fælles ansvar. De efterfølgende ændringer i elevernes adfærd, hvor de blev mere respektfulde og opmærksomme, viser en positiv respons på denne appel. Dette skift kan ses som et eksempel på, hvordan en støttende klassekultur kan fremme et mere produktivt læringsmiljø, hvor alle elever får mulighed for at deltage aktivt og engagere sig i undervisningen.

Samtidig trækker den forskning, de tre kvinder præsenterede, på vigtige diskurser omkring trivsel og mental sundhed blandt EUD-studerende. Deres fund om, at der er en større risiko for frafald blandt EUD-studerende sammenlignet med almen uddannelse, fremhæver vigtigheden af at forstå de faktorer, der bidrager til dette fænomen. De indikerer at Antonovskys teori om salutogenese understøtter argumentet om, at et støttende skolemiljø, fysisk aktivitet og udviklingen af en stærk erhvervsidentitet er centrale elementer i at fremme positiv mental sundhed (Solberg, Laudal og Garrels, 2023). Denne teori kan relateres til Carstens observationer, hvor et respektfuldt og engageret læringsmiljø kan være med til at bygge bro over de udfordringer, som eleverne står over for. Sammenfletningen af de to narrativer Carstens oplevelse med eleverne og den akademiske forskning, skaber et dybere indblik i, hvordan institutionelle strukturer, sociale relationer og læringsmiljøer interagerer. Det viser, hvordan lærernes rolle i at understøtte elevernes trivsel og engagement kan have en direkte indflydelse på deres mentale sundhed og faglige præstationer. I en tid, hvor der er stigende fokus på mental sundhed i uddannelsessektoren, er det essentielt at anerkende betydningen af et støttende klassemiljø, der ikke blot fokuserer på almindelig og akademisk præstation, men også på elevernes generelle trivsel og udvikling.

Samlet set peger denne del af analysen på, at et holistisk syn på uddannelse, der inddrager både de sociale og følelsesmæssige aspekter af læring, er afgørende for at skabe et positivt og inkluderende læringsmiljø, hvor alle elever kan trives og udvikle sig.

Et andet interview med Martin, der denne gang blev optaget, var semistruktureret og med samme grundlæggende spørgsmål som med Carsten og Beatrice. Mens Carsten og Beatrice argumenterer for, at politikerne har et ansvar for, den skolestruktur der udgør skolepolitikker, der er medskabende til at differentiere eleverne, og ligeledes sætter begrænsninger for elevernes fremtidige valgt af uddannelse og karriere. Hvor Martin derimod mener at det er skolen og lærerne selv, som har

ansvaret for hvordan eleverne bliver delt op og differentieret, grundet grundlæggende planlægning, der er gjort på en måde, hvor det udefra nok godt kan virke som om, at de kulturopdeler eleverne:

Interviewer: ... hvordan oplever du de forskellige grundforløbs hold?

Martin: Der er forskel på holdene, men det er lidt os selv der ubevidste en del af dem der deler eleverne op. Fordi vi har jo et hold der hedder nordisk, der skal de have merit fra naturfag. Elever der har haft naturfag, er typisk folk, der har gået på gymnasiet, og når man kommer alle dem i en klasse, ja så er det en speciel type elever. Den anden måde vi deler folk op på, det er sådan om folk har merit fra dansk, og vi gør det på grund af, at det er meget lettere, at hvis man sætter alle de elever der har brug for dansk i en klasse, fordi så tilknytter man en dansklærer i stedet for at blande dem. Men det har også bare den uheldige bivirkning at der laver man klasserne rene på den måde. Altså det de klasser hvor de skal have dansk, de har langt flere indvandrere i de klasser. Jeg havde en klasse hvor de havde merit fra dansk, her sidste gang, og de var totalt blege alle sammen, og det er sådan lidt. Ja de bliver sådan lidt delt op på race i virkeligheden. Det er også trist. I virkeligheden ville man gøre det lidt praktiske. Ja så det er ærgerligt.

...

Lad os kalde det en kulturopdeling.

Interviewer: Ja en kulturopdeling, ... Synes du så, at man bør tage hensyn til, at det er sådan. Altså om man skulle ændre noget i det, og hvordan skulle man ændre i det?

Martin: Ja, helt personligt synes jeg ikke man skulle ligge det i en merit dansk klasse. Jeg synes man mangler eleverne til at trække de andre op. Der i virkeligheden uhensigtsmæssige at gøre det på den måde, der. Men det andet er bare meget mere effektivt, fordi hvis man skal have to dansklærer, så koster det en dansklærer mere, også skal skolen af med flere penge. Det synes jeg altså godt man kunne.

...

Man kunne helt sikkert godt løse det skema teknisk. Det kunne man sagtens, det vil kræve noget planlægning. Det burde man i virkeligheden?

...

Noget andet er, at der er også langt større frafald i de klasser, som skal have dansk, altså markant større frafald. Så det vil give rigtig god mening at lægge dem sammen Ja. Men det kan godt være svært nogle gange faktisk, hvis du har tre klasser. Så er der måske to der skal have dansk og en der ikke skal have dansk. Det havde vi i foråret. (Bilag 4, interview 3, ss. 5-6)

Ved at analysere Martins udsagn, er diskurserne anvendt til at forstå de underliggende magtstrukturer og sociale konstruktioner, der former den måde, eleverne opdeles på i klasserne. Martin fremhæver, at opdelingen af eleverne baseres på praktiske overvejelser om planlægning og økonomi, hvor merit i dansk fungerer som en central diskursiv kategori. Denne opdeling kan ses som en manifestation af en diskurs, der implicit relaterer akademisk præstation til sociokulturel baggrund, hvilket i Martins tilfælde synes at resultere i en kulturopdeling, hvor elever uden merit ofte har indvandrerbaggrund, mens dem med merit primært er danske.

Denne differentiering skaber en diskurs, der ikke kun kategoriserer eleverne, men også bidrager til en marginalisering af visse grupper. Martin udtrykker en bekymring for, at denne opdeling skaber klasser uden en tilstrækkelig faglig stimulation, hvilket hindrer elever, der ikke har merit, i at hæve deres niveau. I denne kontekst kan der komme en forståelse for, hvordan diskursen om merit og kulturel baggrund fungerer som et redskab til at opretholde sociale hierarkier, der påvirker elevernes læringsmuligheder. Desuden peger Martin på, at en løsning på denne problematik kunne være ansættelsen af en ekstra dansklærer, hvilket ville muliggøre en mere nuanceret og inkluderende tilgang til holdopdelingen. Dog anerkender han, at dette ville medføre højere omkostninger for skolen, hvilket sætter en grænse for de muligheder, der er tilgængelige for at ændre den nuværende praksis. Denne kritik er Martin ikke alene om, eftersom OECD (2022) har påpeget at 37 procent af Danmarks EUD-skoleledere havde rapporteret at manglen på kvalificerede lærere, har været medvirkende til at hæmme og påvirke skolernes kapacitet og kvaliteten af undervisningen i væsentlig grad.

Endelig indikerer Martins observationer af højere fravær blandt elever uden merit i dansk, at der er en potentiel sammenhæng mellem opdelingen og elevernes engagement i skolen. Dette belyser yderligere den negative konsekvens af de eksisterende diskurser, idet fravær kan ses som et symptom på de sociale og akademiske uligheder, der er indlejret i systemet. Med denne analyse får man derved forståelsen for, hvordan Martins kritiske perspektiv på holdopdelingen ikke kun handler

om undervisningsmetoder, men også om de bredere diskursive praksisser, der former elevernes erfaringer og muligheder i uddannelsessystemet. For at uddybe analysen af Martins perspektiv, kan der dykkes dybere ind i Foucaults begreber om magt, viden og diskurser, som alle er relevante for at forstå dynamikken i skolens opdelinger (Foucault, 2005). Først og fremmest kan vi se på, hvordan magt fungerer i denne kontekst. Ifølge Foucault er magt ikke blot noget, der udøves af en autoritet over en anden, men det er også noget, der er indlejret i de sociale relationer og praksisser. I Martins observationer er der en implicit magtstruktur, hvor lærerne, ved at anvende merit i dansk som en måde at gruppere eleverne på, udøver en form for magt, der legitimerer opdelingen. Denne praksis kan føre til en reproduktion af eksisterende sociale uligheder, hvor elever uden merit bliver yderligere marginaliseret, hvilket kan have langsigtede konsekvenser for deres læring og selvbillede.

Videns begrebet i Foucaults arbejde er også centralt her. Det, der anses for at være "vigtigt" eller "værdifuldt" i skolen, er ofte baseret på diskurser, der er blevet etableret over tid. I dette tilfælde er det viden om dansk sprog og kultur, der bliver målt og vurderet. Denne videns diskurs kan spejle samfundets bredere syn på, hvad der betragtes som legitimt eller ønskeligt, og dermed skaber det en struktur, hvor elever uden denne viden kan blive set som mindre værdifulde eller mindre kompetente. Martin påpeger, at denne opdeling ikke blot er skadelig for de elever, der er uden merit, men også for hele klassefællesskabet, da det hindrer en mere integreret læringsoplevelse (ibid.).

Desuden kan der overvejes, hvordan diskurser omkring indvandring og integration påvirker opfattelsen af elever med indvandrerbaggrund. I analysen af Martins italesættelser er der en klar forbindelse mellem kulturelle og almen faglige identiteter, som kan føre til stigmatisering af bestemte grupper. Når lærere og skolesystemet implicit anvender disse diskurser, kan det føre til en selvopfyldende profeti, hvor de elever, der allerede er marginaliserede, får sværere ved at bryde ud af de begrænsninger, de står overfor. Endelig er det værd at bemærke, at Martins forslag om at ansætte en ekstra dansklærer ikke blot er en praktisk løsning, men også en kritik af den nuværende struktur. Det indikerer et ønske om at ændre den eksisterende diskurs omkring undervisning og elevgrupper, hvilket kan være en udfordring i en institution, der er bundet af budgetter og ressourcer. Hans erkendelse af de økonomiske barrierer for ændring understreger, hvordan strukturelle forhold kan påvirke muligheden for at implementere mere inkluderende og retfærdige praksisser.

Sammenfattende viser Martins perspektiv ikke blot en bekymring for elevernes faglige udvikling, men også en dybere forståelse af de sociale og diskursive mekanismer, der former deres oplevelser i skolen. Gennem denne linse kan vi se, hvordan det er nødvendigt at udfordre og revidere de eksisterende diskurser for at skabe et mere retfærdigt og inkluderende uddannelsessystem.

Diskussion

Diskussionen i dette afsnit fokuserer på, hvordan HRS-undervisere identificerer og adresserer de udfordringer, som deres elever står overfor, samt hvordan de formulerer deres tilgang til at yde hjælp eller undlade det. Gennem en analyse af HRS' handlingsplan fra 2022, der forestiller sig en koordineret indsats for unge og elever med særlige behov, vil der blive inddraget Foucaults koncept om diskurser samt Michael Whites perspektiver på narrative fortællinger. Handlingsplanens tiltag omfatter:

"Der fortsættes med og indgås nye samarbejder med kommunerne om socialrådgivning, psykologisk bistand og misbrugshjælp. Der udvikles en plan for samarbejde med KK og andre aktører. Der sættes øget fokus på lektiecaféer, SPS og støtte til elever med læsebesvær eller diagnoser. SPS-indsatsen specialiseres og integreres i studievejledningen. Der arbejdes på at fastholde den enkelte elev ved inddragelse af ressourcepersoner og ændring af procedurer i forbindelse med advarselssamtaler. Et fast system etableres for kontakt til den enkelte elev i tilfælde af kritisk fravær. Eleverne kan tilknyttes en rådgiver, der følger dem fra start til svendebrev." (HRS-Handlingsplan, 2022 s. 14).

Derudover har skolen, ifølge Frank, iværksat flere tiltag for at forbedre forholdene for eleverne. Beskrevet i analysen af grundforløbsholdene samt GAS1 og GAS2, er skemaerne tilrettelagt, så eleverne kan få længere søvnperioder. Frank påpeger desuden, at det betydelige elevoptag kan relateres til etableringen af skolens egen restaurant med kapacitet til 80 gæster, hvor der tilbydes en to-retters menu til en pris på blot 25 kroner, forudsat at der reserveres plads på forhånd. Restauranten drives af eleverne, der ugentligt varetager madlavning, oprydning og egenkontrol, mens køkkenholdet, sammen med eleverne fra tjenerfagene, står for anretning og servering af måltider til dens primære gæster, er skolens elever, undervisere og administrativt personale.

Frank argumenterer for, at denne positive udvikling kan anses som en væsentlig faktor bag den markante stigning i elevtallet, som han angiver, er steget med 40 procent, hvilket er 10 procent mere

end den tilgængelige data for januar 2023, som indikerer en elevstigning på 343, svarene til 30 procent end året før (HRS-elevfremgang, 2023).

Under tre interviews spurgte jeg ind til, om skolen gør tilstrækkeligt for at støtte eleverne og hvilke implikationer det har:

Carsten: ... få skabt det der tillidsforhold som er ret vigtigt, altså at eleverne føler at de kan komme herind og bruge os som hjælp, selvom de er i praktik, og det er noget vi arbejder på, og prøver at skabe en elevombudsmand, som er til for hvis eleverne oplever nogle ubehageligheder, så kan de gå til den person. Han hed Mads før i tiden, og han kunne hjælpe elever med at få nogle dårlige sager allokeret det rigtig sted hen, om det har noget med arbejdet at gøre så de måske skal til en fagforening, eller om det har noget med skolen at gøre. Så var han ligesom ansat her på skolen til at man kunne tage fat i ham. Især med det der krænkelssager, var der rigtig stort behov for det.

...

Der kan helt sikkert gøres mere, altså det er ikke nemt. Jeg tror også det er det man kan se som en af hovedårsagerne til at der er et ret stort frafald mellem grundforløb og hovedforløb på erhvervsuddannelserne, det er nok det med at man får det der heder et praksischock, hvis man har gået i skole hele sit liv, men aldrig har haft et fritidsarbejde, eller haft et fritidsarbejde hvor der ikke har været super krævende og lige pludselig drømmer om at blive kok, og så kommer ud i et arbejdsmiljø som måske lidt mere heftigt end det man har været vandt til, så kan man godt miste modet.

...

Altså det er gået mere og mere over til at skolen hjælper med at finde en læreplads. Fordi for 15 år siden, tror jeg ikke det var sådan. For da jeg var på skolen som elev, der hjalp man ikke sådan med at finde en læreplads. Der var det sådan at skolen ligesom gjorde deres arbejde, så er det elevens ansvar at finde en læreplads. Men det er jo sådan, at det går over til, at vi mere og mere hjælper eleverne, at vi har et ansvar for, at de finder en læreplads (*bilag 2, interview 1, ss.3-4*).

Michael Whites (2008) narrative tilgang understreger betydningen af de fortællinger, vi konstruerer om os selv og vores liv. I tilfælde af HRS fremstår lærernes fortællinger som centrale i etableringen af et tillidsfuldt miljø. Carsten fremhæver betydningen af at opbygge sådanne tillidsrelationer, hvilket

skaber tryghed for eleverne i deres hjælpes anmodninger. Dette kan fortolkes som en narrativ proces, hvor elevernes erfaringer og de tilbudte støttemekanismer bliver integreret i deres identitet som studerende, hvilket i høj grad influerer deres evne til at navigere udfordringer, herunder det praksischok, som Martin beskriver:

Martin: Ja så skolen har jo sådan et skole praktikordning, hvor elever der ikke selv finder et sted eller altså vi hjælper dem jo med at finde en læreplads. Men hvis det ikke lykkes, så kommer de i skole/ praktik og starter faktisk deres uddannelser. I teorien kan de jo færdiggøre hele uddannelsen på skolen. Det er der ikke nogen der gør. Fordi de får en læreplads. Eller også finder de ud af, at de ikke skal være i branchen. Men så kommer de ned i skolens kantine og starter i lære dernede, og så begynder deres læretid at tæller ned. Det er et fint sted at være og lære lidt. Der er også nogle der kommer ud et eller andet sted, og så er den ene eller den anden grund så virker det ikke ude i lærestedet, og så kan de også komme tilbage her til skolen og nogle er her kun i 14 dage, og så finder de et nyt lærersted. Det har jeg egentlig indtrykket af, at det går (lyder tøvende) (bilag 3, interview 2, s. 2).

I konteksten af HRS' handlingsplan (2022) kan diskurserne vurderes ud fra, hvordan institutionen definerer sin rolle som støtte for eleverne. Handlingsplanen fremhæver initiativer såsom samarbejde med kommuner, fokus på lektiecafeer og specialiserede SPS-indsatser, hvilket indikerer en diskurs, der er forankret i skolens ansvar for at støtte elevernes uddannelsesforløb. Dette harmonerer med Martins udsagn, som tydeligt viser en overgang fra en passiv til en mere aktiv støtte i forbindelse med at finde lærepladser. Foucaults teorier kan her anvendes til at belyse, hvordan disse ændringer i diskurser og praksisser kan påvirke elevernes opfattelser af deres uddannelsesmæssige oplevelser.

Beatrice: Nej, jeg synes der bliver gjort for meget. Jeg tror ind imellem der skal være sikkerhedsnet, selvfølgelig skal der det, men det er også ligesom om der er lidt for meget. Det er lidt det samme som de vil have, at vi skal kunne tage elever ind. Her på grundforløbet, 14 dage efter vi startede. Der er ikke nogen ansøgningsfrist. Vi efterlyser noget ansøgningsfrist, jeg tror fuldt og fast på, at så bliver vi mere attraktive. Fordi, når man skal søge inden da, jamen hov, så kan det også godt være at man egentlig gider passe det. Fordi, som jeg sagde til dig, det hold jeg har nu. Det har aldrig været så rodet, da de mødte dernede og vi fik dem fordelt og så videre, det fungerede fantastisk. Vi har jo fået nogle mandshøje skilte hvor det står på, og det fungerede virkelig godt. Men den stå

og mangel otte den første dag, ikke, og så mangle otte igen selvom der er skrevet to ned den næste dag. Hvor en af dem der var der dagen før, havde allerede meldt sig syg. Og så på tredje dagen får man to ind som man aldrig nogensinde ser. Og så en der synes han først kan komme om torsdagen og undrer sig over at sit høje fravær, og så ikke kommer mere altså. Ja. i dag er der så 14 (bilag 4, interview, s. 8).

Desuden bidrager Beatrice med en kritisk stemme til diskussionen ved at påpege en potentiel tendens til, at skolen overkompenserer i sin støtte til eleverne. Dette rejser essentielle spørgsmål om, hvordan diskurserne vedrørende støtte og ansvar for elevernes læring kan indvirke på deres motivation og engagement. Beatrices perspektiv kan forstås som en del af den narrative diskurs, hvor hun udfordrer den gængse opfattelse af, at mere støtte altid er gavnligt, hvilket potentielt kan inducere en overbeskyttende tilgang, der ikke nødvendigvis fremmer elevernes selvstændighed.

Samlet set belyser diskussionen, hvordan HRS' tilgang til elevstøtte er indlejret i både diskursive strukturer og narrative fortællinger. Denne kompleksitet kræver en nuanceret tilgang, hvor både støttemekanismer og kritiske perspektiver overvejes for at opnå en dybere forståelse af, hvordan man mest effektivt imødekommer elevernes behov, samtidig med at der fremmes selvstændighed og motivation i læringsprocessen.

Konklusion

Med afsæt i problemformuleringen: *Hvordan påvirker diskurser i erhvervsuddannelserne lærere og undervisere på Hotel- og Restaurantskolen?* Er der blevet fremanalyseret gennem Michel Foucaults teoretiske begrebsapparat omkring hvilke diskurser der påvirker undervisere på HRS, og deres narrative forståelser på hvilke slags elever der går på, og kommer ind på skolen i nutidens konstellation, samt hvilke politiske diskurser der udfordrer skolen og dens ansatte. Specialet har med en poststrukturalistisk forståelse af en situeret erkendelsesproces af sproget og diskursen, der styrer i retning af hvordan strukturerne er til forhandling blandt underviserne. Videns produktionen er baseret på den kontekst, at der er foretaget deltagerobservationer, med nedskrivning af feltnotater. Ydermere er der afholdt tre interviews med spørgsmål der tager udgangspunkt i de diskursive narrativer underviserne fremtonede med under praksisbesøget.

Analysen viser at erhvervsuddannelsernes rolle i det danske samfund er dybt forankret i de diskurser og strukturer, der præger HRS. Gennem de to delanalyser er det blevet klart, hvordan politisk dikterede reformer søger at fremme en bæredygtig udvikling, men samtidig skaber en intern klassifikation blandt eleverne, der kan påvirke deres selvopfattelse og motivation negativt. Den første delanalyse belyser, hvordan lærere og ledelse, diskursivt konstruerer relationerne til eleverne, hvilket resulterer i en skadelig differentiering mellem holdene. Den anden delanalyse afslører, hvordan magtstrukturene omkring fravær og frafald ikke kun er et spørgsmål om politisk ansvar, men også om skolens og underviserens forpligtelse til at skabe et inkluderende læringsmiljø. For at tackle udfordringerne med fravær og frafald er det derfor afgørende at forstå de komplekse dynamikker, der er på spil, og at udvikle strategier, der fremmer motivation og engagement blandt alle elever. Dette vil i sidste ende bidrage til at styrke erhvervsuddannelsernes position i samfundet. Under diskussionen af HRS' tilgang til elevstøtte fremhæver en kompleks interaktion mellem institutionelle diskurser og individuelle narrativer. Gennem implementeringen af handlingsplaner, der inkluderer samarbejde med kommuner og specialiserede støtteordninger, søger skolen at imødekomme elever med særlige behov. Samtidig vækker kritik som Beatrices spørgsmål op om, hvorvidt den omfattende støtte kan føre til overbeskyttelse, hvilket potentielt underminerer elevernes motivation og selvstændighed. Diskussionen viser, at for at imødekomme elevens behov optimalt, bør der tages højde for både støttestrukturer og kritiske perspektiver, der muliggør en balance mellem hjælp og selvstændig læring.

Formidlingsartikel

Denne formidlende artikel opsummerer specialet opbygning, samt resultater.

Baggrund

Hotel- og Restaurantskolen havde oplevet et større elevfrafald på omkring 40 procent i perioden 2014-2019, og omlagde derfor hele deres strategi med mere fokus på bæredygtighed. Her er det både det bæredygtige i forhold til maden, men ligeledes omhandler det bæredygtigheden om elevernes uddannelse og trivsel, hvorfor skolen tilbage i 2022 besluttede at udføre en koordineret indsats for elever med særlige udfordringer (Hotel- og Restaurantskolen, 2022). Skolens indsats kom nogle år efter at politikerne i 2015 havde besluttet med en ny reform, at erhvervsuddannelserne skulle forbedres og være mere attraktive (Børne- og Undervisningsministeriet, 2022). Dansk statistik (2023) havde regnet elevfrafaldet generelt for de danske erhvervsskoler, at der tilbage i 2012 påbegyndte 94.000 elever på erhvervsuddannelserne, mens det i 2022 havde nået helt ned på omkring 64.000, det svarer til et fald på 13 procent indenfor ti år (Danmarks statistik, 2023). Selvom elevtallet var faldet 13 procent på landsplan, kunne HRS fejre at de i deres januar optag 2023 oplevede en stigning med 343 nye elever på grundforløb 2, svarende til en procentstigning på 30 procent mere end året før (HRS- elevfremgang, 2023).

Samfundsperspektivet

Samfundsmæssigt er det interessant at undersøge lærerperspektivet på Hotel- og Restaurantskolen, eftersom lærerne kan have en stor indvirkning på elevernes læring og udvikling, og derfor er det relevant at undersøge lærernes undervisningsmetoder, og de arbejdsforhold de står overfor. Ydermere finder jeg det interessant at undersøge hvordan Hotel- og Restaurantskolen lærer oplever deres arbejde, samt hvilke udfordringer de bliver stillet, og hertil hvilke muligheder der er til rådighed for deres faglige og personlige udvikling. HRS er en vigtig aktør inden for uddannelses- og erhvervsområdet, og skolen resultater kan have en indflydelse på udviklingen af gastronomiens, restauranternes og hotelbranchen. Derfor er HRS et felt der er spændende at undersøge og forske i, eftersom den omfatter samfundsfaglige problemstillinger hvor det relateres til HRS omdømme, elevernes trivsel og lærernes perspektiver. Ved at dykke dybere ned i undersøgelserne af HRS, vil der kunne opstå en forståelse og et indblik i de perspektiver der bidrager med udviklingen til at forbedre uddannelsesmiljøet og fremme branchens udvikling.

Problemformulering

Hvordan påvirker diskurser i erhvervsuddannelserne lærere og undervisere på Hotel- og Restaurantskolen?

Arbejdsspørgsmål

- Hvilke diskurser eksisterer i forhold til synet af de forskellige hold?
- Hvordan italesætter underviserne grunden til det stadig store fravær/frafald?
- Hvordan samler skolen sine elever op, og hvordan italesætter underviserne deres måde at hjælpe/ikke hjælpe eleverne på?

Forskningen på området

I undersøgelsesprocessen til at kunne svar på problemformuleringen, var det nærliggende at finde samfundsrelevant forskning indenfor Erhvervsuddannelser. Forskningen der blev relevant var OECD's (2022) forskning, der bidrager til forståelsen af udfordringerne og behovene inden for erhvervsuddannelser (EUD) i forskellige lande, og understreger vigtigheden af at støtte lærere og undervisere for at sikre høj kvalitet i uddannelsen. Dertil bidrager Karen E. Andreasen og Henriette Duchs (2023) forskning, til at oplyse omkring reformen på Erhvervsuddannelserne (EUD) i Danmark, der blev indført i 2015 for at opkvalificere erhvervsskolelærere og forbedre didaktikken på erhvervsskolerne. Formålet med reformen er at styrke sammenhængen mellem skolegang og arbejds erfaring og sikre dygtige unge mennesker på arbejdsmarkedet. Andreasen og Duch undersøgelse viser udfordringer med at omsætte teori til praksis og implementere nye undervisningsmetoder på erhvervsskolerne. Manglende vidensdeling, didaktiske overvejelser og generel udvikling af undervisningen er nogle af de barrierer, der er blevet identificeret. Samarbejde mellem kolleger er vigtigt for at skabe fremskridt. Disse barrierer kan være medvirkende til, at lærere finder det svært at navigere i hvilken pædagogisk ramme og tilgang der skal undervises på de forskellige hold, eftersom empirien omkring HRS viser dette har været medvirkende til nedgangen af motivationen og trivslen blandt elever. Hvortil forskning i mentalt sundhed på erhvervsuddannelserne, blandt andet viser hvilke faktorer der påvirker EUD-studerendes trivsel.

Metodologiske overvejelser

Specialets metode er med udgangspunkt i både det kvalitative og induktive, hvilket betyder at der med tilgangen til felten har været undersøgt eksplorativt, hvor teorier og begreber kom undervejs i empiriindsamlingen. Denne har været bestående deltagerobservationer der muliggør det at man både kan være aktivt involveret i felten, og at det samtidig er nødvendigt at kunne distancere sig fra den. Ydermere er der i empiriindsamlingen udarbejdelsen en interviewguide, med henblik på afholdelsen af tre interviews med Undervisere, hvori der stilles åbne spørgsmål, giver informanterne mulighed for at dele deres erfaringer og oplevelser, hvilket er essentielt for forståelsen af deres perspektiver.

Under udarbejdelse af metoder, er det vigtigt at overveje etiske refleksioner. I dette speciale er etiske refleksioner i overensstemmelse med de danske retningslinjer (UFM, 2014), som foreskriver gennemsigtighed, oprigtighed og ærlighed i hele forskningsprocessen. Det er forskerens ansvar at forebygge skade på både feltet og informanterne, hvilket medførte en refleksion over de etiske dilemmaer, der opstod under deltagerobservationerne og interviewene.

Specialets videnskabelige forståelsesramme er det poststrukturalistiske, hvor fokus rettes mod, hvordan sandheder konstrueres gennem sprog og kontekst. Den epistemologiske tilgang, der spørger ind til fænomener og deres tilblivelse, fører til en dybere forståelse af diskursernes betingelser.

Teori

Med Foucaults diskursbegreb og Michel Whites teori om narrative fortællinger, blev der i teoriafsnittet redegjort for projektets teoretiske ramme. Afsnittet indledes med en introduktion af Michel Foucaults begrebsapparat, hvor begrebet diskurs er et centralt element, hvor diskurs er et synonym med viden. Diskurser er både en samling af ord og sætninger, og samtidig udgør diskursen de rammer hvorfra vores tanker, handlinger og erfaringer har sin oprindelse (Foucault, 1995).

Herefter blev Michael Whites syn på det narrative felt introduceret. White mener at den narrative metafor antyder, at vi mennesker lever vores liv efter fortællinger, og at fortællingerne former og skaber vores liv, samt at fortællingerne er medbestemmende for livets struktur og at disse er reelle og virkelige, og ikke noget der er imaginært (White, 2006b, s. 66)

Det at de begge var interessante at have med i samme undersøgelse, kom af den empiri der blev indsamlet. Diskurs tankegangen kommer i relationen til en omkring tre måneders praksisbesøg hos HRS, hvor flere undervisere på skolen kom med fælles fortællinger om, hvordan nogle hold på skolen blev omtalt forskelligt. Det narrative kommer efterfølgende til udtryk i de tre interviews der er afholdt med tre informanter, hvor de fik italesat deres subjektive oplevelser, der i analysen skal give afklaring på, hvordan disse fortællinger om holdene har sin oprindelse.

Resultater

Resultater i specialet belyser flere ting. Det belyser hvordan politisk dikterede reformer søger at fremme en bæredygtig udvikling, men samtidig skaber en intern klassifikation blandt eleverne, der kan påvirke deres selvopfattelse og motivation negativt. Der belyses samtidig hvordan lærere og ledelse, diskursivt konstruerer relationerne til eleverne, hvilket resulterer i en skadelig differentiering mellem holdene. Ligeledes belyses hvordan magtstrukturene omkring fravær og frafald ikke kun er et spørgsmål om politisk ansvar, men også om skolens og undervisernes forpligtelse til at skabe et inkluderende læringsmiljø. Diskussionen viser, at for at imødekomme elevens behov optimalt, bør der tages højde for både støttestrukturer og kritiske perspektiver, der muliggør en balance mellem hjælp og selvstændig læring.

Konklusion

For at tackle udfordringerne med fravær og frafald er det derfor afgørende at forstå de komplekse dynamikker, der er på spil, og at udvikle strategier, der fremmer motivation og engagement blandt alle elever. Dette vil i sidste ende bidrage til at styrke erhvervsuddannelsernes position i samfundet.

Litteratur

Andersen, N. Åkerstrøm (1999). *Diskursive analysestrategier*. Frederiksberg. Nyt fra Samfundsvidenskaberne.

Bundgaard, H. og Mogensen, H. O. (2018). *Analyse: Arbejdet med det etnografiske materiale*. 1.udg. Red I. Bundgaard, H., Mogensen, H. O. og Rubow. (red.). *Antropologiske projekter- En grundbog. Samfundslitteratur*.

Braun, V. og Clarke, V. (2006): Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*. 3(2): ss. 77.101

Børne- og Undervisningsministeriet (2022). *Statusredegørelsen for implementering af erhverv uddannelsesreformen- skoleåret 2020-2021*. Børne- og Undervisningsministeriet Departementet.

Chase, Susan (1995): "Taking Narrative Seriously: Consequences for Method and Theory." I Josselson, R. & A. Lieblich (eds.): *Interpreting experience. The Narrative Study of Lives*. Sage, London.

Danmarks statistik (27. januar 2023, Nr.28): *Studerende ved ordinære uddannelser i Danmark 2021-2022*. Uddannelse og forskning. Lokaliseret d. 25. juni 2024 på:
<https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=40260>

Duch, H. og Andreasen, K.E. (2015): *Reform af erhvervsdidaktik ved implementering af en ny erhvervsskolelæreruddannelse i Danmark: Spændinger og udfordringer afspejlet i interviews med erhvervsskolelærere*. VOL 2, NO 3 (Special Issue), (IJRVET).

Foucault, M. (1995). *The archaeology of knowledge*. London: Routledge.

Foucault, M. (2005). *Vidensarkæologien*. Forlaget Philosophia. Oversat fra fransk, af Morgens Chrom Jacobsen.

Gammeltoft, T (2003). *Intimiteten. Forholdet til den anden*. I: Hastrup, K. (red.), *Ind i verden. En grundbog i antropologisk metode*. Københavns: Hans Reitzels Forlag, ss. 273-96.

Haraway, D. (1991). *Simians, Cyborgs and Women*. Free Association Books, London.

Hotel- og Restaurantskolen. (2022). *Handlingsplan 2022 Samlet*. Lokaliseret d. 5. marts 2024 på: <https://hrs.dk/media/duemw0dl/hrs-handlingsplan-samlet-2022.pdf>

Hotel- og Restaurantskolen. (2022). *Vores Historie*. Lokaliseret d. 5. marts 2024 på: <https://hrs.dk/om-skolen/vores-historie>

Hotel- og Restaurantskolen, (31. januar 2023). *Nyheder- Stor elevfremgang: januar optag på 30 procent større end i 2022*. Lokaliseret d. 25. juni 2024 på: <https://hrs.dk/nyheder/stor-elevfremgang-januaroptag-30-procent-stoerre-end-i-2022>

Jensen, A. M. B. Gjødsbøl, I. M og Bogicevic, I. (2019). Kvalitative interviews. 5.udg. Red. I: Jensen, A. M. B. og Vallgård, S. (2019). *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab*. Munksgaard. Kapitel 3, s.71

Kvale, S (1996). *Interviews*. Sage. London.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015): *Interview: Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3rd. ed., Vol. 1). Hans Reitzels forlag

OECD (2022), *Preparing Vocational Teachers and Trainers: Case Studies on Entry Requirements and Initial Training*, OECD Reviews of Vocational Education and Training, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/c44f2715-en>.

Olsen, P.B (2021): *Analysestrategi*. 5.udg. Red. I. Olsen, P.B. og Pedersen, K. (2021). *Problembaseret projektarbejde*. Samfundslitteratur. Kapitel 7, ss. 140-141

Ottenberg, S. (1990): "Thirty years of fieldnotes: Changing relationships to the text". Sanjek, I. R. (red.), *Fieldnotes. The Makings of Anthropology*. Ithaca: Cornell University press.

Pommerencke, L.M., Carlsson, R.R., Madsen, K.R., Pedersen, T.P., Jørgensen, S.E. (2023): *Børn og unges søvn – Temarapport baseret på sundhedsplejerskedata fra samarbejdet Databasen Børns Sundhed*. Statens Institut for Folkesundhed

Solberg, S. Laundal, Ø. Og Gerrels, V. (2023): *Scoping Review of Positive Mental Health Research for Students in Vocational Education and Training*. Department of Vocational Teacher Education, Faculty of Education and International Studies, Oslo Metropolitan University

Stormhøj, C. (2001). *Poststrukturalismer på arbejde i kvalitativ, empirisk forskning*. I: Kvalitative metoder – fra metateori til markarbejde. Frederiksberg. Roskilde Universitetsforlag.

Stormhøj, C. (2006). *Poststrukturalismer: Videnskabsteori, analysestrategi, kritik*. Samfundslitteratur.

Thomsen, T. T., Whyte, S. R. og Høybye, M. T. (2019). Feltarbejde og deltagerobservation. 5.udg. Red. I: Jensen, A. M. B. og Vallgård, S. (2019). *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab*. Munksgaard. Ss. 95-120

Uddannelses-og forskningsministeriet (2014). *Den danske kvalifikationsramme*. URL: <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/anerkendelse-og-dokumentation/dokumentation/kvalifikations-rammer>.

Undervisningsministeriet (2017): *Statusredegørelse for implementering af erhvervsuddannelsesreformen for skoleåret 2015/2016*. (Tilgået d. 17. Juni 2024).

Undervisningsministeriet- og forskningsministeriet (2014): *Danish Code of Conduct for Research Integrity*. <https://ufm.dk/en/publications/2014/files-2014-1/the-danish-cade-of-conduct-for-research-integrity.pdf> (Tilgået d. 2. august 2024).

White, M. (2006b). *Narrativ teori*. 1. udgave. Kbh.: Hans Reitzel.

White, M. (2008): *Kort over Narrative Landskaber*. 1.udg. 8.oplag. Hans Reitzels forlag